

IWONA BIŃKOWSKA I JERZY ILKOSZ

KWERENDA HISTORYCZNA
TERENÓW ZIELONYCH W BROCHOWIE
WRAZ Z PARKIEM BIEŃKOWICKIM
WE WROCŁAWIU

WROCŁAW 2000

WSTĘP

Tematem kwerendy jest park Bieńkowicki i zieleń rozproszona na terenie osiedla mieszkaniowego Brochów (Brockau). Praca ta nie obejmuje swoim zasięgiem parku Brochowskiego, którego geneza wiąże się z majątkiem ziemskim, pałacem i folwarkiem. Ponieważ dawnemu parkowi przypałacowemu, przekształconemu w publiczny, przypisano w okresie powojennym nazwę Brochowskiego, stąd mniejszemu i młodszemu założeniu w południowo-wschodniej części osiedla nadano nazwę Bieńkowickiego. Jest to nazwa związana z najbliższą, sąsiednią wsią, obecnie również w granicach Wrocławia - Bieńkowicami. Historycznie jednak należy jednoznacznie określić przynależność terytorialną i własnościową parku Bieńkowickiego do Brochowa. W literaturze niemieckiej i w źródłach kartograficznych obecny park był określany jako Park Ludowy (Volkspark), Park Gminny (Gemeindenpark) lub Brochowski Park Ludowy (Brockauer Volkspark).

Ponieważ park Brochowski był już tematem wcześniejszej *Ewidencji założeń ogrodowo-parkowych, park Brochowski*, oraz pracy studialno-projektowej autorstwa L.Chudzyńskiego wyłączono go z zakresu kwerendy.

Poszukiwania materiałów kartograficznych, projektowych i ikonograficznych skupiły się wokół osiedla mieszkaniowego oraz kolonii willowej powstałych w związku z budową w Brochowie ważnego węzła kolejowego w latach 90. XIX wieku. Rozwój urbanistyczny dotychczasowej niewielkiej wsi był bezpośrednią konsekwencją inwestycji kolejowych, które miały ciąg dalszy w latach 20. i 30. XX wieku. Nie zachowały się prawdopodobnie żadne szczegółowe projekty zieleni dla osiedla. Jednak dużo informacji na temat zarówno parku Bieńkowickiego jak mniejszych skwerów dostarcza nam projektowy plan całego założenia osiedla z 1908 roku.

W zasobach Archiwum Państwowego we Wrocławiu nie istnieją akta miasta Brochowa, jedynie w materiałach kartograficznych *Akt Miasta Wrocławia* zachowały się trzy plany sytuacyjne, z czego dwa pochodzą z początku XIX wieku. Cennym materiałem kartograficznym są mapy topograficzne w skali 1: 25 000, z lat 1886 – 1938, przechowywane w Instytucie Geografii UWr. Uzupełnieniem źródeł kartograficznych były plany Brochowa z lat: 1908, 1912 i ok. 1945.

Popularna prasa śląska („Schlesien”) i specjalistyczne czasopismo architektoniczne („Ostdeutsche Bau-Zeitung – Breslau”) jako pierwsze omawiały kolejne inwestycje budowlane mające miejsce w Brochowie na początku XX wieku. Zawarty w nich materiał ilustracyjny jednoznacznie dokumentuje fakt utworzenia osiedla w szczerym polu, bez powiązania kompozycyjnego z istniejącymi formami krajobrazu, które mogłyby rzutować na późniejsze założenia parkowe, skwery lub aleje.

Podobnie jak miało to miejsce w przypadku innych nowo realizowanych osiedli wrocławskich, również Brochów doczekał się szybko publikacji poświęconej temu założeniu, prezentującej zalety osiedla. Była to wydana w 1912 roku praca Fieka (*Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912). Jest to publikacja szczególnie cenna ze względu na duże zainteresowanie autora problemami krajobrazowego usytuowania Brochowa oraz rolę zieleni w kształtowaniu osiedla. Bogaty zestaw materiałów ikonograficznych umożliwia porównanie kompozycji zieleni z początkowego okresu istnienia osiedla z późniejszym stanem w okresie międzywojennym. Pomimo uwrażliwienia na problemy zieleni, Fiek ani razu nie określił Brochowa jako „miasta – ogrodu” (Gartenstadt), choć kompozycyjnie zasługiwało ono na tę nazwę. W pierwszym okresie istnienia skupiano się na funkcjach osiedla kolejowego.

Dopiero w latach 30. XX wieku Brochów był przedstawiany jako założenie typu „miasto-ogród” zarówno w swojej zamożnej części willowej, jak i uboższej robotniczej. Najcenniejsze ze względu na temat kwerendy są teksty artykułów ówczesnego burmistrza Brochowa Herrmanna (*Die Gartenstadt Brockau*, „Heimat! Beilage des Breslauer Kreisblattes”, Jg. 4, 1936, Nr 2) oraz Alfreda Hasse (*Brockau, Schlesiens größter Verschiebebahnhof*, „Heimatkalender Breslau Land”, 1939).

Jako uzupełnienie źródeł ikonograficznych szczególnie ważną publikacją jest powojenny album fotograficzny Ellinor Teske (*Brockau – Die Eisenbahnerstadt*, b.m., 1985), mieszkanki Brochowa, która wykorzystwała przechowane rodzinne pamiątki. Zreprodukowane zdjęcia i pocztówki dokumentują wszystkie fragmenty osiedla i jednoznacznie wykazują wszechobecność zieleni. Porównanie tego materiału, pochodzącego w większości z lat 30. XX wieku, ze zdjęciami z początku stulecia daje możliwość prześledzenia ewolucji stosowanych kompozycji od krajobrazowych do typowo modernistycznych. Ze względu na posiadanie przez BUWr jedynie kopii fotograficznej tej książki nie było możliwe wykonanie ilustracji o lepszej jakości.

Pomimo istnienia od 1902 roku Towarzystwa Upiększania Brochowa *Verschönerungsverein – Brockau* nie udało się odnaleźć żadnych publikowanych materiałów

dotyczących jego działalności. Także poszukiwania w kierunku ustalenia nazwisk ogrodników współpracujących przy projektowaniu zieleni publicznej nie dały konkretnych wyników poza przypuszczeniami.

Kwerenda nie objęła swym zasięgiem zawartości czasopism brochowskich, które ukazywały się prawie od początku istnienia osiedla kolejowego.

HISTORIA WSI I MAJĄTKU ZIEMSKIEGO W BROCHOWIE

Pierwsza wzmianka na temat wsi Brochów pochodzi z 1193 roku. Pierwotnie majątek nosił nazwy: Prokow, Prochow, Prokowo, które następnie ewoluowały w: Brackaw, Brock, Bracke, Brocke, by ostatecznie przekształcić się w Brockau. Brochów do sekularyzacji dóbr kościelnych, w 1810 roku, był w posiadaniu klasztoru Augustianów na Wyspie Piaskowej we Wrocławiu. Pierwszą prywatną właścicielką majątku była nieznana z imienia pani Kuh, wzmiankowana w 1830 roku jako wdowa po kupcu. Od 1834 roku majątek ziemski należał do rodziny Walterów (kolejno Heinricha, Franza, Luizy i ich spadkobierców). Wg informacji zawartej w artykule z 1936 roku, do zmiany właściciela miało dojść w 1824 roku, co jednak wydaje się mało prawdopodobne w związku z informacjami publikowanymi przez Kniego w 1830 roku. Zabudowania folwarczne wraz z pałacem i parkiem przypałacowym znajdowały się w zachodniej części Brochowa po południowej stronie głównej drogi wiejskiej – Hauptstraße – obecna ul. Centralna. Pierwszy pałac z oranżerią i regularnym ogrodem w stylu francuskim powstał dla opata Augustianów Siegesmunda Passoniusa, ok. 1733 roku.

Dzięki rysunkom F.B. Wernera z 1744 roku, zamieszczonym w *Topographiae Silesiae*, znamy układ przestrzenny wsi oraz wygląd pałacu wraz z parkiem. Typowa kompozycja gospodarstw chłopskich po obu stronach głównej drogi, rozszerzającej się w części zachodniej w plac ze stawem pośrodku, przetrwała w planie Brochowa do dnia dzisiejszego. Niezmieniony układ wsi dokumentują też plany archiwalne z 1818 roku i początku XIX wieku. Rozwój przestrzenny wsi w miasteczko na przełomie XIX i XX wieku nie naruszył czytelnego pierwotnego układu.

Książki adresowe z lat 1876 – 1938 („Schlesische Güter Adressbuch”) wskazują na typowo rolniczy charakter działalności majątku.

Przebudowa pałacu ok. 1900 roku oraz przekształcenia parku, jakie miały miejsce w XIX i XX wieku, świadczą wyraźnie o trosce kolejnych właścicieli o stan majątku. Gromadząc informacje wokół rodziny Walterów nie udało się jednak ustalić, czy mieli oni jakikolwiek wpływ na kształt osiedla i jego kompozycję zieleni. Stwierdzenie takiego udziału mogłoby być możliwe m.in. przez dotarcie do archiwaliów Towarzystwa Upiększania Brochowa. Poszukiwania te nie dały jednak żadnego wyniku. Również w żadnej z publikacji nie wymienia się nazwiska właścicieli majątku w kontekście osiedla i kolonii willowej.

HISTORIA OSIEDLA MIESZKANIOWEGO I KOLONII WILLOWEJ

Punktem zwrotnym w historii Brochowa stały się inwestycje kolejowe podjęte na początku lat 90. XIX wieku. Z typowo rolniczej wioski przekształcił się w błyskawicznie rozwijające się miasteczko podwrocławskie. Zdecydowano o lokalizacji tutaj stacji rozrządowej, największej na Śląsku, gdzie łączyły się tory obwodowej linii kolejowej wokół Wrocławia (Popowice – Krzyki – Brochów) z linią górnośląską. Prace budowlane rozpoczęto w 1891 roku, a otwarcie nowego węzła komunikacyjnego nastąpiło 1 kwietnia 1896 roku. Nastąpił natychmiastowy wzrost liczby mieszkańców trudniących się obsługą stacji (robotników oraz niższego i wyższego stopnia urzędników kolejowych) a następnie przedstawicieli zawodów związanych z rozwojem samego miasta (urzędnicy miejscy, nauczyciele, handlowcy). Wieś, która w 1874 roku zyskała prawa gminy, liczyła w chwili rozpoczęcia inwestycji ok. 500 mieszkańców, w 1897 roku już ok. 2,5 tys. a po 1900 roku ok. 5 tys. ludności.

Zgodnie z panującymi wówczas tendencjami w urbanistyce europejskiej postanowiono zaprojektować i zrealizować miasto spełniające wszystkie podstawowe potrzeby mieszkańców. Nastąpiło to zgodnie z projektem przygotowanym przez Meltzera i Kreuza, który to projekt znany z wersji z roku 1908. Obszar gminy Brochów określano wówczas na ok. 145 ha, w okresie międzywojennym obszar ten wzrósł do ok. 500 ha. Na podstawie możliwości planowanych wodociągów z wieżą wodną wyliczono, że może tu mieszkać nawet 25 do 30 tysięcy ludzi. Taka liczba nigdy nie została osiągnięta. Pod koniec lat 30. XX wieku mieszkało tu ok. 9000 ludzi.

Brochów został pomyślany jako nowoczesne miasteczko, dające możliwość wygodnego życia w pobliżu dużego miasta, jednocześnie bez odczuwania jego niedogodności. Odległość 6 km od wrocławskiego Dworca Głównego można było, od 1912 roku, szybko pokonać bezszynową kolejką elektryczną, której końcowy przystanek znajdował się w centrum Brochowa.

Już w latach 90. XIX wieku wytyczono sieć prostych ulic przyszłego centrum. Były to m.in.: ul. 3 Maja, ul. Afgańska, ul. Pakistańska, ul. Wietnamska. Na początku wieku powstała główna ulica osiedla willowego ul. Koreańska zakończona parkiem oraz wszystkie ulice wokół centrum. Dopiero w okresie powojennym miasto rozwinęło się na północ o nowe tereny z ul. Leonarda da Vinci i ul. Wileńską oraz na południe w kierunku Bieńkowic z ul.

Wesołowską i ul. Sadową. Równolegle z wytyczaniem ulic i ich zabudową powstawały aleje drzew, skwery oraz park Bieńkowicki. Ten ostatni założono tuż po 1907 roku.

Wypełnianie urzędowych funkcji miejskich było możliwe dzięki budowie ratusza w 1908 roku (narożnik ul. Semaforowej i ul. Japońskiej), urzędu poczty (ul. Semaforowa). Zapewniono możliwość edukacji na poziomie podstawowym dzięki Szkole Ludowej otwartej w 1902 roku (między ul. Warszawską a ul. Biegłą) i Szkole Średniej otwartej w 1912 roku (narożnik ul. Koreańskiej i ul. 3 Maja). Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawował ośrodek leczniczy, połączony ze żłobkiem Station für Krankenpflege und Kleinkinderschule. Religijne potrzeby społeczności Brochowa zaspokajały dwa kościoły: ewangelicki pod wezwaniem Świętego Ducha (ul. Warszawska) i katolicki pod wezwaniem Świętego Jerzego (narożnik ul. Biegłej i ul. Semaforowej). Oba poświęcone w 1911 roku. Skupienie większości wymienionych obiektów w bliskim sąsiedztwie, w centrum miasta, miało zapewnić mieszkańcom łatwość korzystania. W 1900 roku odbył się ostatni pochówek na starym wiejskim cmentarzu przy u zbiegu ul. Semaforowej z ul. Mościckiego. W tym samym roku otworzono nowy, funkcjonujący do dzisiaj, cmentarz przy ul. Brochowskiej. Infrastrukturę miejską tworzyły wodociągi z wieżą ciśnień przy ul. Warszawskiej oraz oczyszczalnia, gazownia i elektrownia przy ul. Koreańskiej. Wymienienie wszystkich gmachów użyteczności publicznej i ich lokalizacji jest ważne dla historii zieleni ze względu na otaczanie każdego z budynków mniejszymi lub większymi parkami lub skwerami. Na przełomie wieków była to już norma, od której nie odstępowano wytyczając odpowiednio duże parcele pod budowę gmachów. Szczególnie dużą, ozdobną kompozycję skwerową uzyskał budynek dworca przy ul. Mościckiego.

Od początku istnienia Brochowa jako osiedla kolejowego, przewidziano kilka form finansowania mieszkań dla napływającej ludności. Jedną z nich były kamienice czynszowe budowane przez Brockauer Bau- und Spar-Vereins, m.in. przy ul. Birmańskiej (Lirestraße), ul. Chińskiej (Grosse Kolonie Straße), ul. Krótkiej (Kleine Kolonie Straße), ul. 3. Maja (Wehrmann-Straße). Były to mieszkania dla średniozamożnych pracowników kolei i ich rodzin. Po pierwszym etapie budowy domów czynszowych na przełomie wieków, kolejne nasilenie inwestycji nastąpiło w latach 20. Domy z tego czasu prezentują podobne, ale nowocześniejsze rozwiązania budowlane. Kontynuowano zabudowę ul. Birmańskiej i Chińskiej oraz wytyczono i zabudowano nowe ulice w północnej części Brochowa: ul. Leonardo da Vinci, ul. Pionierów.

Inny rodzaj domów proponowała firma Brockauer Einfamilienhausbaugesellschaft, z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Powstańców Śl. 28/30. Ich oferta była skierowana głównie do

zamożnych urzędników. Firma budowała jednorodzinne wille, typu Landhaus, w otoczeniu prywatnych ogrodów, usytuowanych w południowo-wschodniej części Brochowa, głównie wzdłuż obecnej ul. Koreańskiej (Park-Straße). Kolonia willowa rozwinęła się później w kierunku wschodnim, m.in. do ul. Tybetańskiej i al. Róż oraz zachodnim do ul. Chmurnej.

W związku z powszechnym wzrostem zainteresowania sportem i zmianą sposobu spędzania wolnego czasu, w okresie międzywojennym utworzono na terenie pomiędzy ratuszem, szkołą podstawową a kościołem katolickim plac sportowo-gimnastyczny. Nastąpiło to w 1925 roku, a rok później zbudowano salę gimnastyczną. Natomiast na części terenów dawnej szkółki leśnej firmy Reinhold Behnsch zbudowano w połowie lat 30. XX wieku kąpielisko.

ZIELEŃ W KOMPOZYCJI URBANISTYCZNEJ OSIEDLA I KOLONII WILLOWEJ W BROCHOWIE

Zgodnie z założeniami projektowania osiedli typu „miasto-ogród” w obrębie Brochowa utworzono system zieleni publicznej, składający się z kilku różnorodnych elementów. Główne z nich to ulice kształtowane jako aleje drzew, skwery otaczające lub poprzedzające gmachy użyteczności publicznej, dostępne dla wszystkich, parkowe otoczenie takich budynków jak szkoły, ogrodzone i dostępne tylko częściowo, place ozdobne utworzone na zbiegach większych ulic oraz park miejski na zakończeniu ul. Koreańskiej.

Największym powierzchniowo skwerem było otoczenie budynku dworca kolejowego, o nieregularnej kompozycji. Drugim co do wielkości był plac ozdobny u zbiegu ul. Pakistańskiej i ul. Afgańskiej, gdzie znajdował się pomnik upamiętniający wielkie bitwy pruskie, a także fontanna z grotą. Trójkątny w obrysie skwer został zaprojektowany centralnie z dominującą rolą małej architektury. Także przed ratuszem znajdował się niewielki plac, pierwotnie zakomponowany w sposób nieregularny. W okresie międzywojennym stanął tu pomnik poległych w pierwszej wojnie światowej, a zieleni przekształcono zgodnie z modernistycznymi tendencjami w sztuce ogrodowej. Wprowadzono geometryczne podziały, podkreślane przez strzyżone żywopłoty.

Niewielkie kompozycje zieleni uzyskały też oba kościoły, a ważnym elementem stał się też zamknięty w 1900 roku stary wiejski cmentarz. Związek z wiejską tradycją Brochowa miał niewielki plac ozdobny, ukształtowany w miejscu pierwotnego stawu, znajdującego się pośrodku ul. Centralnej, w jej zachodniej części. Przekształcenie tego miejsca w skwer było pierwszą oznaką działalności powstałego w 1902 roku Towarzystwa Upiększania Brochowa. Prawdopodobnie z jego inicjatywy mogła powstać większość omawianych tu kompozycji. Jednak ustalenie tego wymaga dalszych, pracochłonnych badań.

Także czynszowa zabudowa z przełomu wieków nie była pozbawiona przemysłanych kompozycji roślinnych. Od frontu elewacje poprzedzał wąski pas ogrodzonych przedogrodów, dzięki którym budynki nie robiły wrażenia monotonicznych. Również na tyłach znajdowały się niewielkie ogródki użytkowane przez mieszkańców. W pierwszej wersji planu zabudowy Brochowa z 1908 roku, świadomie grupowano zabudowę w kwartale pomiędzy ul. Chińską, ul. 3 Maja i pl. Mongolskim, by z okien domów rozpościerał się niczym nie zasłonięty widok na otaczający krajobraz. W ten sposób starano się zapewnić mieszkańcom

komfort życia, nie dostępny mieszkańcom podobnych kamienic czynszowych we Wrocławiu. Także późniejsze wielorodzinne domy mieszkalne z lat 20. XX wieku otaczano od frontu wąskimi, na tyłach zaś szerszymi pasami zieleni, wydzielając też place zabaw dla dzieci. Duża część ulic nawet w centrum Brochowa była ukształtowana w formie alej lub obsadzana drzewami tylko z jednej strony. Tak było w przypadku ul. Chińskiej, ul. Mościckiego, ul. Semaforowej, ul. Birmańskiej, ul. Leonarda da Vinci, ul. Biegłej. Jako szczególnie pięknie zadrzewioną przedstawiano ul. Warszawską, która długa nazywana była promenadą, a więc aleją spacerową.

Jeszcze więcej zieleni znajdowało się na terenie kolonii willowej. Około kilometrowej długości ul. Koreańska została obsadzona kasztanowcami. Ulice kolonii budowano już zgodnie z nowymi normami, uwzględniając oprócz pasa zieleni i rzędów drzew także ścieżki rowerowe. Oprócz ul. Koreańskiej wzorcową ulicą tego typu była al. Róż, obsadzona czerwonym głógiem. W środkowej części ul. Koreańskiej wytyczono pl. Indyjski, niewielki, prostokątny skwer zwany Małym Parkiem, a na zakończeniu Brochowski Park Ludowy, obecny park Bieńkowicki. Park zajmuje obszar o czworobocznym obrysie. Pierwotnie ul. Koreańska nie miała przedłużenia w kierunku Iwin i Bieńkowic, zmiana ta miała miejsce dopiero w okresie międzywojennym. Park uzyskał kompozycję nieregularną, z gęstą, wysoką roślinnością na obrzeżach i polanami zabawowymi w części centralnej. Jedna główna ścieżka obiegała cały obszar dookoła na linii owalu. Tuż przy wejściu do parku znajdowała się altana wypoczynkowa. Niestety nie udało się odnaleźć żadnych materiałów ikonograficznych dokumentujących jej wygląd. Sądząc po fakcie, że wśród tak dużej liczby fotografii i pocztówek, o tematyce brochowskiej, nie znalazł się ani jeden wizerunek budynku parkowego, można przypuszczać, że była to charakterystyczna dla tego czasu altana o konstrukcji drewnianej. Jej wielkość i lokalizację znamy dzięki materiałom kartograficznym.

Kompozycja parku wskazuje na typowe, jeszcze XIX-towieczne rozwiązania. Także fotografia ukazująca jedną z ławek ukształtowaną w formie naturalistycznych konarów drzew wskazuje na wzorce z przełomu XIX i XX wieku.

W wyniku przedłużenia ul. Koreańskiej park uległ podziałowi na dwie części, z których wschodnia jest zdecydowanie mniejsza. Ukształtowanie większej części nie uległo zasadniczym zmianom, jeszcze bardziej uwidoczniała się centralna, dominująca pozycja dużej polany i izolacyjna rola gęstej roślinności dookoła. Kompozycja ma charakter dośrodkowy, jest pozbawiona osi widokowych skierowanych na krajobraz otaczający park. Prawdopodobnie park pozbawiony był ozdobnych parterów kwiatowych i elementów geometrycznych. Miał raczej charakter naturalistyczny.

Ważnym elementem krajobrazowego otoczenia zachodniej części Brochowa, głównie kolonii willowej, były szkółki leśne firmy Reinhold Behnsch, której właścicielem na początku XX wieku był Robert Stern. Z pewnością utworzony w ten sposób szeroki pas zieleni dodatkowo wpływał na atrakcyjność „miasta-ogrodu”. W 2. połowie lat 30. XX wieku duża część szkółki stała się własnością miasta i wybudowano tu kąpielisko przy ul. Polnej. Całość założenia miała ok. 8 mórg powierzchni. Znajdowały się tu basen i brodzik dla dzieci otoczone dookoła łąką, z której część, o powierzchni 2 mórg, służyła jako plac zabawowo-sportowy, który zimą zalewano wodą i zamieniano na lodowisko. Otoczenie basenów ukształtowano tarasowo i ozdobiono bogatymi kompozycjami kwiatowymi.

Oprócz zieleni publicznej bardzo ważną rolę odgrywały ogrody prywatne towarzyszące licznym w Brochowie gospodom i restauracjom. Właściciele większości z nich w publikowanych reklamach akcentowali posiadanie ogrodu, bardzo często z dodatkowymi obiektami jak podium dla orkiestry czy sale koncertowe i taneczne. Do najważniejszych i największych lokali z ogrodami należały przy ul. Centralnej, w jej zachodniej części, pod numerem 1, Saal- und Gartenetablissement A. Bauma. Sadząc po reklamach odbywały się tam regularnie koncerty na wolnym powietrzu. Drugi lokal znajdował się pomiędzy ul. Semaforową i ul. Węgierską, pod numerem 11/12, własność Karla Peukera. Było to *Etablissement Deutscher Kaiser*, określane jako parkowy ogród koncertowy. Duży ogród reklamował też właściciel gospody „Zum guten Laune”, mieszczącej się przy Benkwitzer Allee 1, obecnie jest to część ul. Mościckiego, narożnik z ul. Koreańską. Ze względu na ogród warto jeszcze wymienić restaurację R. Kränzela przy ul. Chińskiej 4, gdzie mieściła się ogrodowa kręgielnia.

Wszystkie wymienione lokale łączyły funkcje gastronomiczne z rozrywkowymi. Charakteryzowały się usytuowaniem na dużych parcelach, w większości wypełnionych zielenią.

Dodatkową formą zieleni, istniejącą we wszystkich niezamożnych, XX-towiecznych osiedlach mieszkaniowych, były ogródki działkowe. Nie zabrakło ich też w Brochowie. Większość z nich przetrwała do dnia dzisiejszego.

ILUSTRACJE

1. Trapezium des Herrschatl. – Lustgebäudes, neu angeleeten Ziergarten, des dorf und liegenden gegen Bracke.
Plan Brochowa wraz z ogrodem przypałacowym.
Rysunek, 1744r., F.B.Werner, *Topographia Silesiae...*, Bd. I., s. 450 – 451.
2. Bracke.
Plan Brochowa wraz z ogrodem przypałacowym.
Rysunek, 1744r., F.B.Werner, *Topographia Silesiae...*, Bd. I., s. 454 – 455.
3. Plan wsi Brochów.
1818, b.skali, APWrocław, brak syg.
4. Triplicat Charte von der Feldmark Brockau.
Plan wsi Brochów.
1818, autor Opitz, APWrocław, Kom. Gener. Wr. syg. 133.
5. Karte der Umgebung von Brockau.
Mapa okolic Brochowa.
1912, 1: 50 000, reprodukcja /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 66/67.
6. Bauzonen – Plan für die Gemeinde Brockau.
Plan zabudowy Brochowa.
1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, syg. 561.
7. Bauzonen – Plan für die Gemeinde Brockau.
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie Parku Bieńkowickiego.
1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, syg. 561.
8. Bauzonen – Plan für die Gemeinde Brockau.
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie zieleńca przy ul. Bieglej.
1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, syg. 561.
9. Plan von Brockau. Kreis Breslau.
Plan zabudowy Brochowa.
1912, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 10 000, reprodukcja /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 16/17.
10. Plan von Brockau. Kreis Breslau.
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie Parku Bieńkowickiego
1912, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 10 000, reprodukcja /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 16/17.
11. Mapa topograficzna okolic Brochowa
1921, 1: 25 000, OZK BUWr., syg. 2892.
12. Stadtskizze von Brockau / Schlesien.
Ok. 1945, 1: 000, reprodukcja /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 6/7.
13. Brockau.
Pałac w Brochowie.
Th. Hartmann, litografia barwna, wg fot. Th. Hennicke, /w:/ *Die ländlichen Wohnsitze, Schlösser und Residenzen der Ritterschaftlichen Grundbesitzer...*, (hrsg. A.Duncker), Berlin 1864 – 65, Bd. 7, nr 378.
14. Gesamt-Ansicht von Brockau.
Widok ogólny na Brochów, od zachodu.

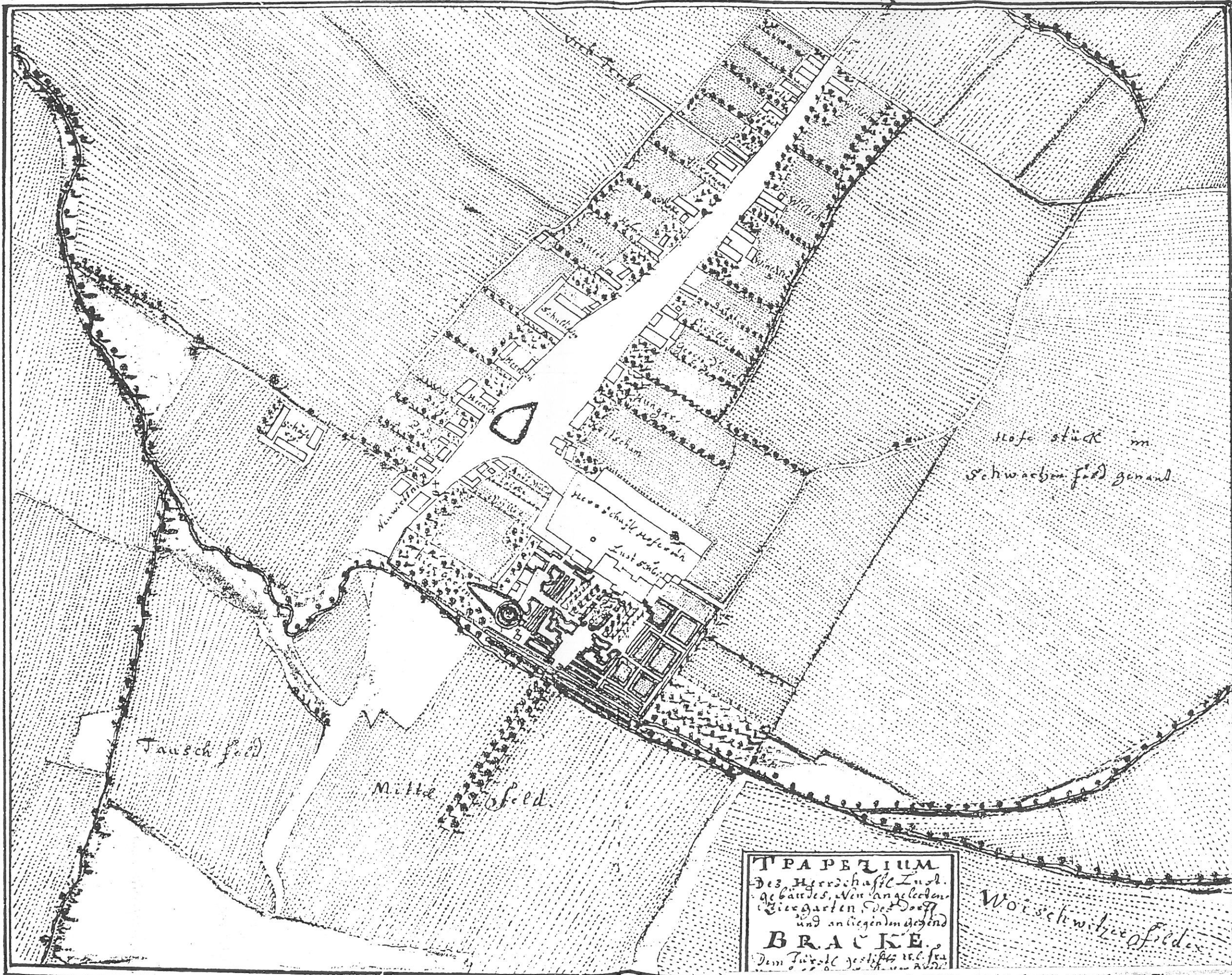
- Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. przedtyt.
15. Fragment osiedla kolejowego.
Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 83.
 16. Neu-Brockau (Parkstraße).
Główna ulica osiedla willowego, obecna ul. Koreańska.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 18.
 17. Alt-Brockau (Hauptstraße).
Główna ulica dawnej wsi Brochów, obecnie ul. Centralna.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 13.
 18. Rathaus.
Ratusz.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 26.
 19. Gemeinde-Volksschulen.
Dawna Szkoła Ludowa.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 22.
 20. Evangelische Kirche zum heiligen Geist.
Kościół ewangelicki pod wezwaniem Świętego Ducha.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 30.
 21. Katcholische St. Georgskirche.
Kościół katolicki pod wezwaniem Św. Jerzego.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 33.
 22. Fragment osiedla kolejowego.
Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 85.
 23. Fragment osiedla kolejowego.
Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 86.
 24. Blick auf den Parkplatz.
Park gminny przy osiedlu willowym.
Reprodukcja fot. /w:/ „Heimat! Beitage des *Breslauer Kreisblattes*, Jg. 4, 1936, Nr 2, s. 5.
 25. Eingang in die Pulststraße.
Obecna ul. Leonarda da Vinci.
Reprodukcja fot. /w:/ „Heimat! Beitage des *Breslauer Kreisblattes*, Jg. 4, 1936, Nr 2, s. 3.
 26. Der Volkspark in Brockau.
Park gminny przy osiedlu willowym.
Fot. Grieger, reprodukcja /w:/ „Heimatkalender Breslau Land”, 1939, s. 69.
 27. Mittelschule in Brockau.
Dawna Szkoła Średnia przy obecnej ul. 3 Maja i Koreańskiej.
Fot. Grieger, reprodukcja /w:/ „Heimatkalender Breslau Land”, 1939, s. 69.
 28. Rathaus – noch ohne Ahnbau.
Ratusz ze skwerem przed elewacją frontową, w głębi wieża wodna.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 3.

29. Rathaus – mit Anbau.
Ratusz ze skwerem przed elewacją frontową.
Reprodukcja poczt. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 3.
30. Bahnhof.
Dworzec kolejowy.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 4.
31. Evangelische Kirche.
Ewangelicki kościół pod wezwaniem Świętego Ducha.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 5.
32. Bahnhofstraße in Richtung Hauptstraße.
Ul. Semaforowa, widok w kierunku ul. Centralnej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.
33. Volksschule.
Budynek Szkoły Ludowej, widok od , w kierunku wieży wodnej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.
34. Kirchstraße.
Ul. Biegła.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.
35. Katholische Kirche.
Katolicki kościół pod wezwaniem Świętego Jerzego.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 5.
36. Evangelische Kirche und Schule.
Dwa widoki na kościół ewangelicki wraz z otoczeniem.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 7.
37. Mittelschule.
Budynek Szkoły Średniej, widok od ul. Koreańskiej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.
38. Spielschule in der Hauptstraße.
Zabudowania i plac przy ul. Centralnej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.
39. Volksschule (Straßenseite).
Budynek Szkoły Ludowej, widok od , w kierunku wieży wodnej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 9.
40. Schulhofseite.
Budynek Szkoły Ludowej, widok poprzez podwórze. Z prawej wieża wodna.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 9.
41. Winkler-Allee mit Post.
Ul. Warszawska, budynek urzędu poczty.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 11.
42. Blick auf die Pulststraße mit Kleingarten.
Ogródki działkowe przy ul. Leonarda da Vinci.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 11.
43. Pulststraße.
Ul. Leonarda da Vinci.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 12.
44. Bahnhofstraße / rechte Ecke „Maywald”.
Ul. Semaforowa.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.

45. Walterstraße (Fischgeschäft) – Einfahrt zur Feuerwehr.
Ul. Japońska.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 15.
46. Gartenstraße.
Widok wzdłuż ul. Mościckiego, odcinek między ul. Birmańską a Semaforową.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 18.
47. Bahnhofstraße / Breslauer Straße.
Skrzyżowanie ulicy Mościckiego i Semaforowej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 18.
48. Große Koloniestraße.
Widok wzdłuż ul. Chińskiej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 19.
49. Lindengasse.
Widok zabudowy przy ul.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 19.
50. Mendes Ballhaus in der Großen Koloniestraße 4.
Ul. Chińska 4, restauracja Mendego.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 21.
51. Koloniestraße – noch mit Baumbestand an der Häuserseite.
Ul. Chińska, przedogródki.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 20.
52. Koloniestraße / Ecke Parkstraße (Rückansicht).
Skrzyżowanie ulicy Chińskiej i Koreańskiej, widok od podwórza.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 22.
53. Koloniestraße / Ecke Parkstraße (Vorderansicht).
Skrzyżowanie ulicy Chińskiej i Koreańskiej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 22.
54. Parkstraße.
Widok wzdłuż obecnej ul. Koreańskiej.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 23.

368. m.
450

451
368 m.
450

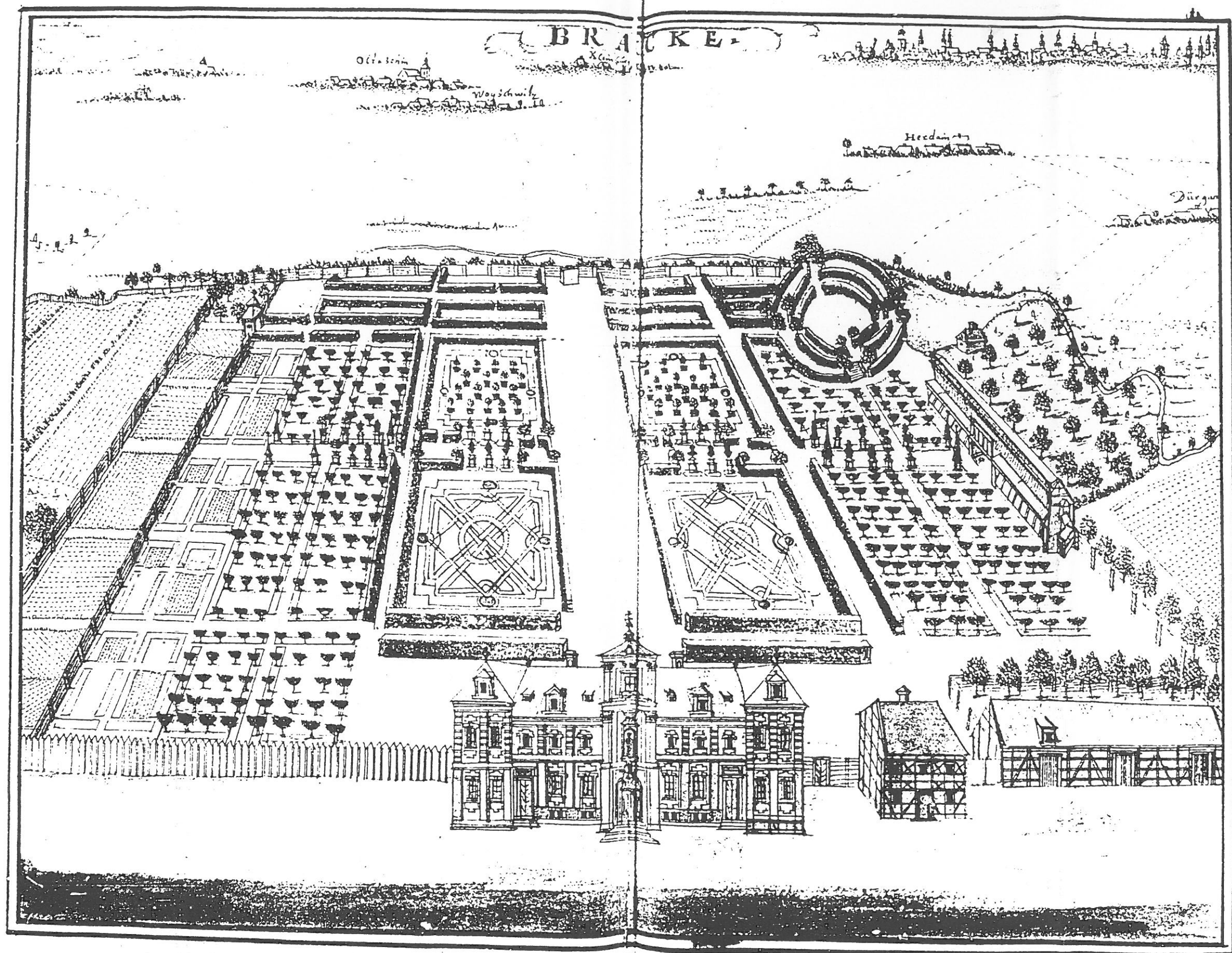
TRAPEZIUM
des Herrschafft Lust-
gebäudes, neu angeleeten
Ziergarten des Dorff
und anliegenden
BRACKE.
Dem Fürst geistl. Rat

1. Trapezium des Herrschatl. - Lustgebäudes, neu angeleeten Ziergarten, des dorf und liegenden gegen Bracke.

Plan Brochowa wraz z ogrodem przypałacowym.

Rysunek, 1744r., F.B. Werner, *Topographia Silesiae.*, Bd. I., s. 450 - 451.

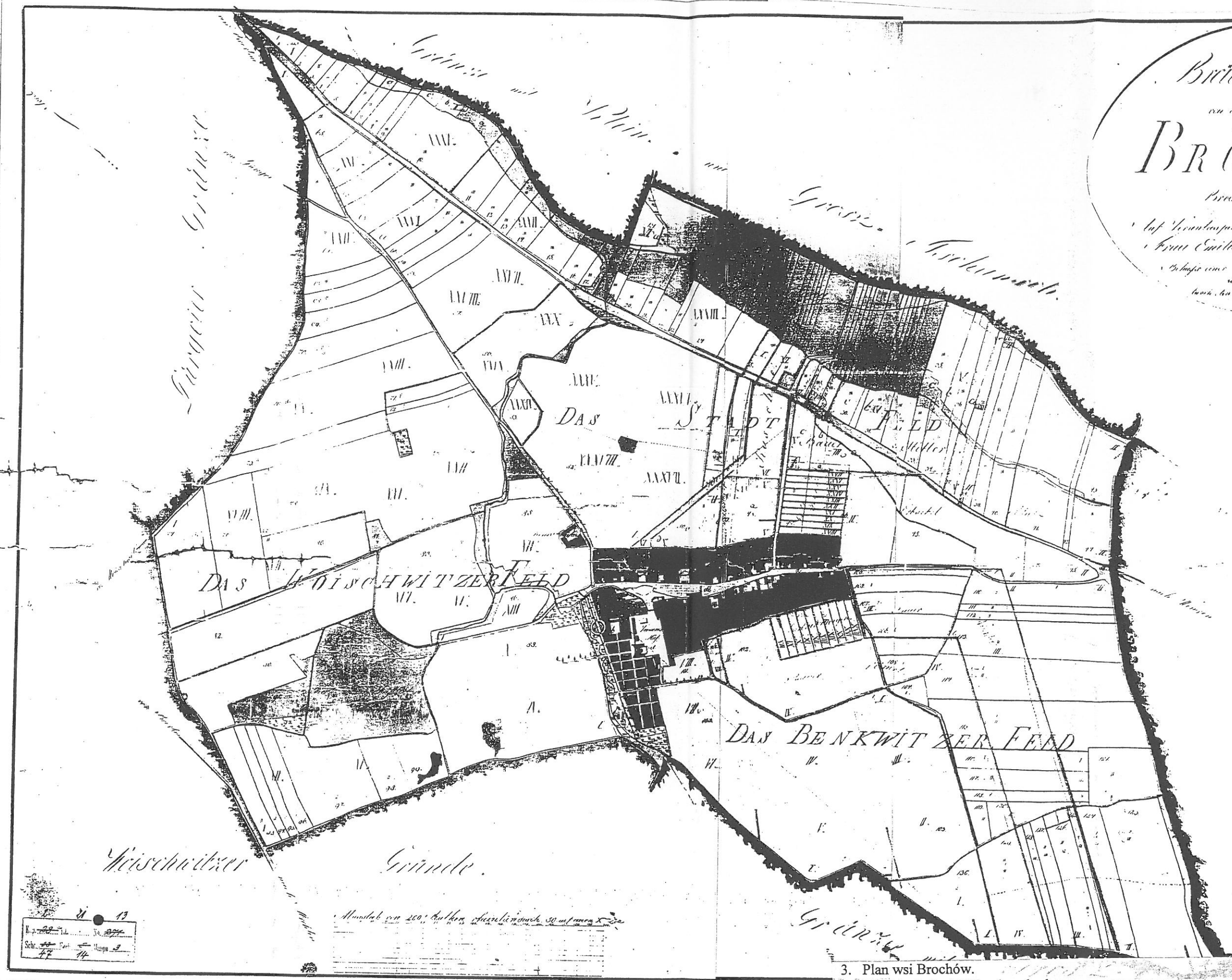

2. Bracke.
 Plan Brochowa wraz z ogrodem przypałacowym.
 Rysunek, 1744r., F.B. Werner, *Topographia Silesiae.*, Bd. I, s. 454 – 455.

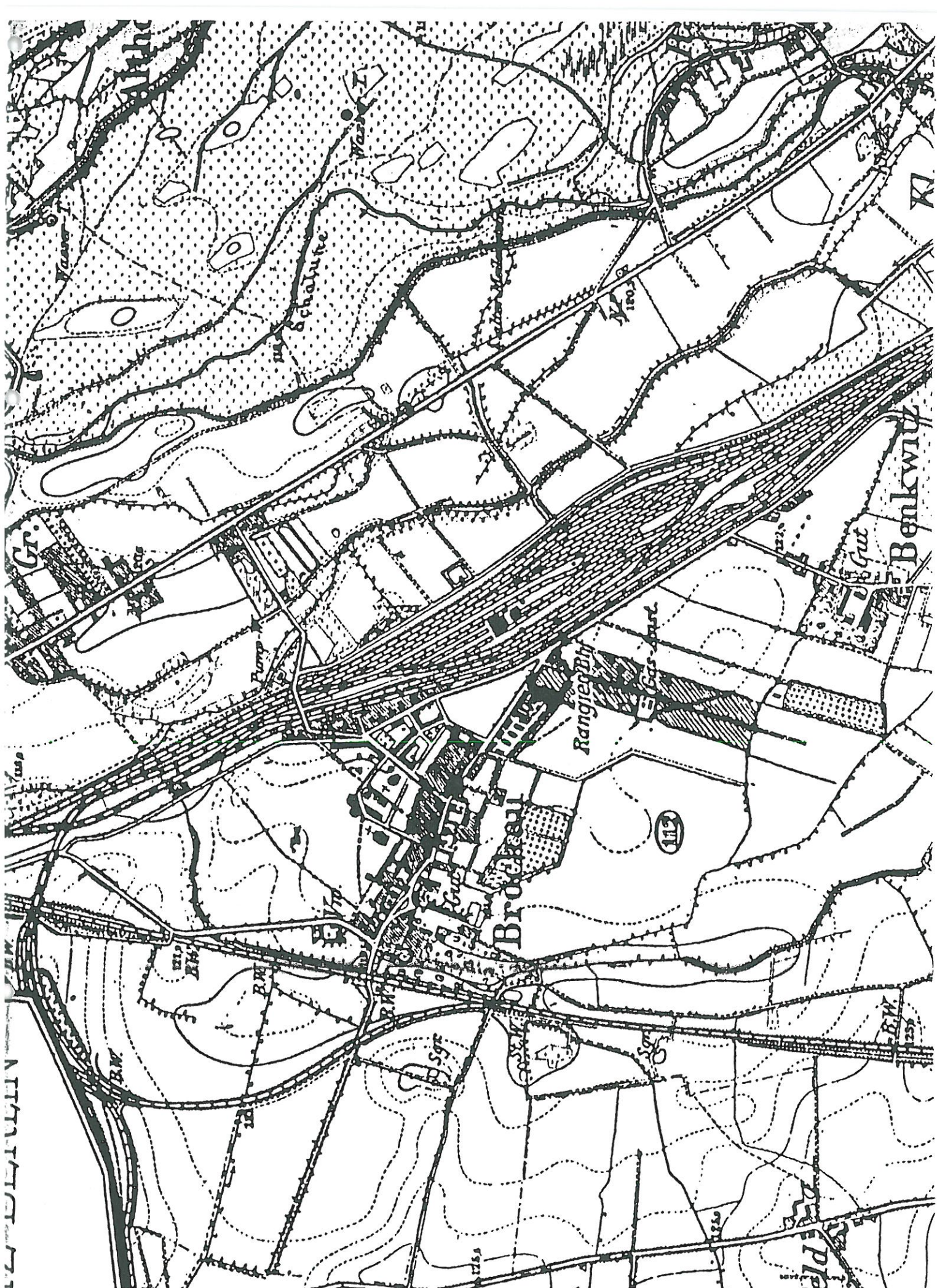
Brillen Karte
 von der Feldmark
BROKAU
 Breslauer Kreis
 Auf Veranlassung der Ort- und Gerichts-
 Beamten, Eigenthümer, Magistrate, Land-
 schaft und Anwohner, sowie vermessen
 nach den Landes- Vermessungs-
 Gesetzen

Archiv der Kgl. Generalland-
 tungs-
 Breslau 1818 B.1
 Nr. 9 Fol. 46

Kgl. Vermessungs-
 Breslau
 No. 1532

3. Plan wsi Brochów.
 1818, b.skali, APWrocław, brak syg.

5. Karte der Umgebung von Brockau.

Mapa okolic Brochowa.

1912, 1: 50 000, reprodukcja /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 66/67.

onkwitz.

Gemarkung

Groß - Oldern.

Gemarkung

7. Bauzonen - Plan für die Gemeinde Brockau.

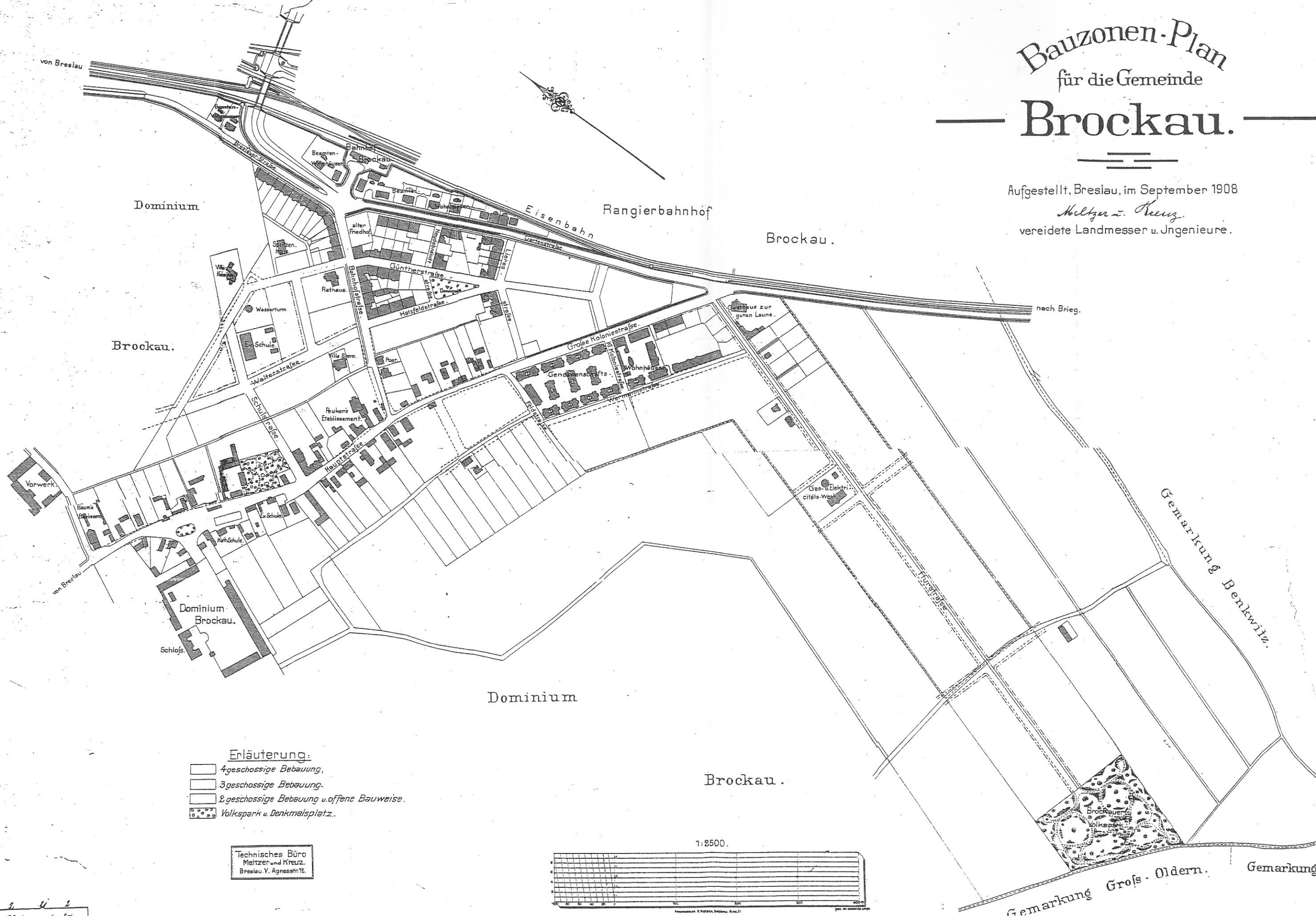
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie Parku Bienkowskiego.

1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, sygn. 561.

Bauzonen-Plan für die Gemeinde Brockau.

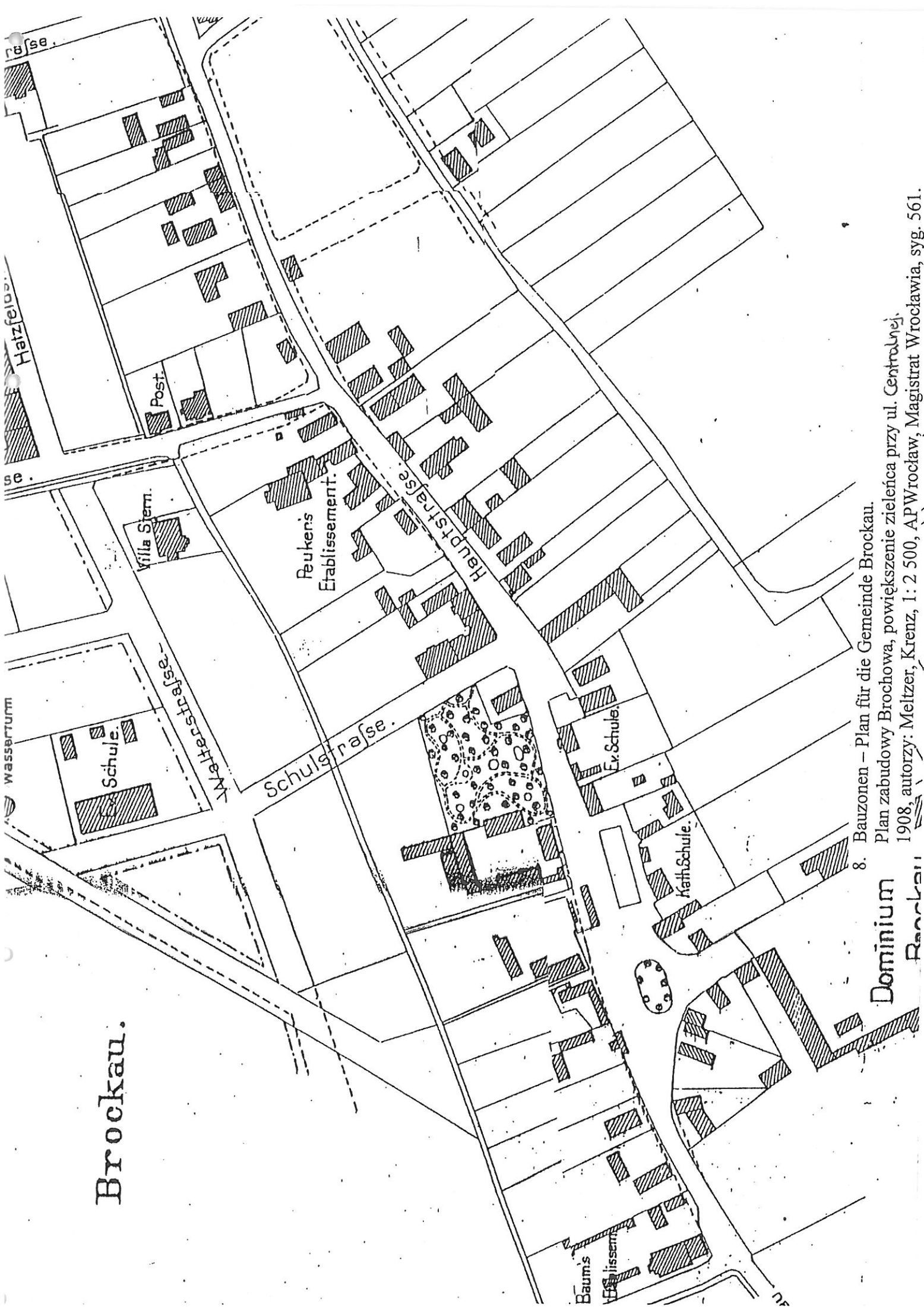
Aufgestellt, Breslau, im September 1908

Meltzer u. Krenz.
vereidete Landmesser u. Ingenieure.

6. Bauzonen - Plan für die Gemeinde Brockau.
Plan zabudowy Brochowa.
1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, syg. 561.

Brockau.

8. Bauzonen - Plan für die Gemeinde Brockau.

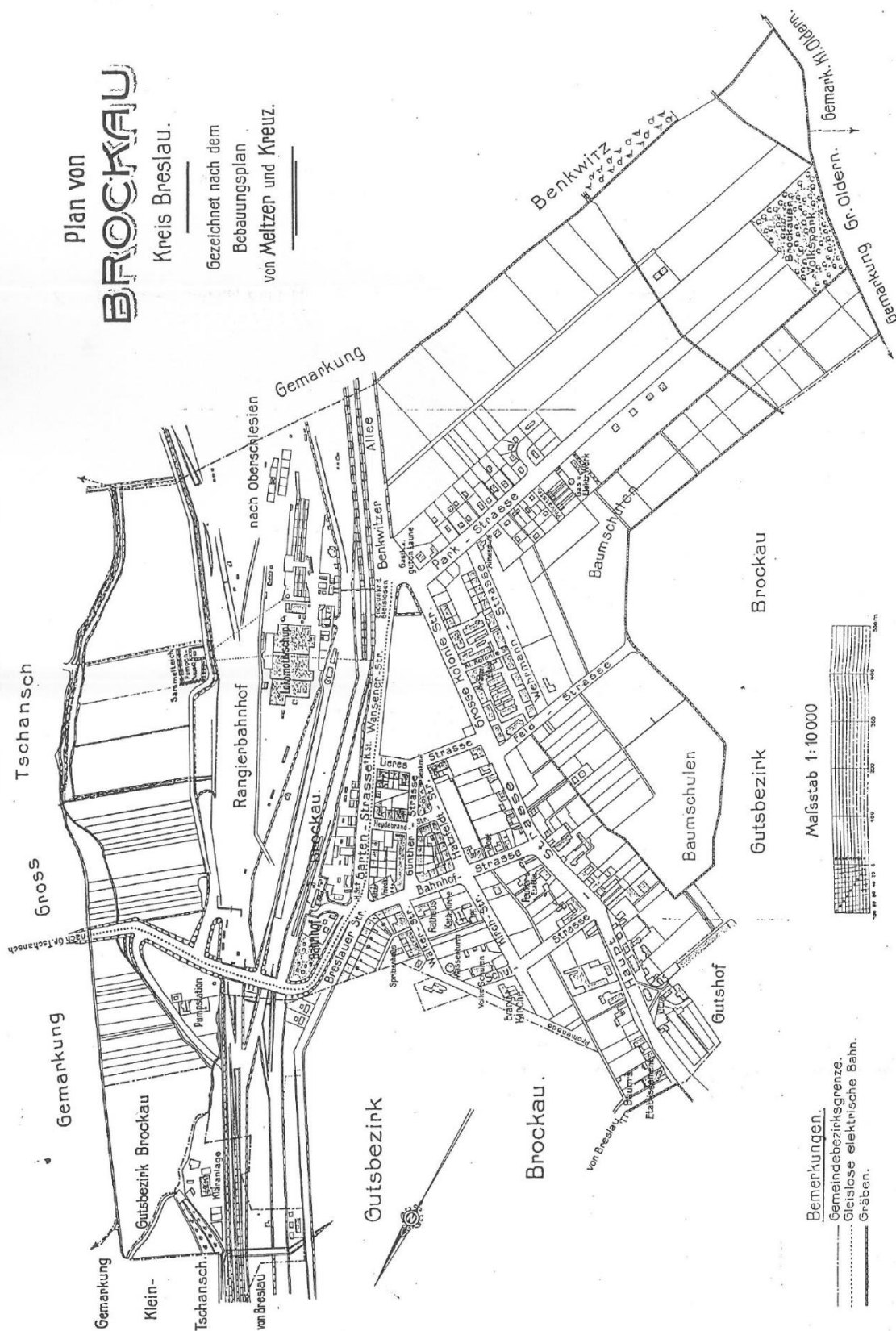
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie zieleńca przy ul. Centralnej.

1908, autorzy: Meltzer, Krenz, 1:2 500, APWrocław, Magistrat Wrocławia, syg. 561.

Plan von BROCKAU

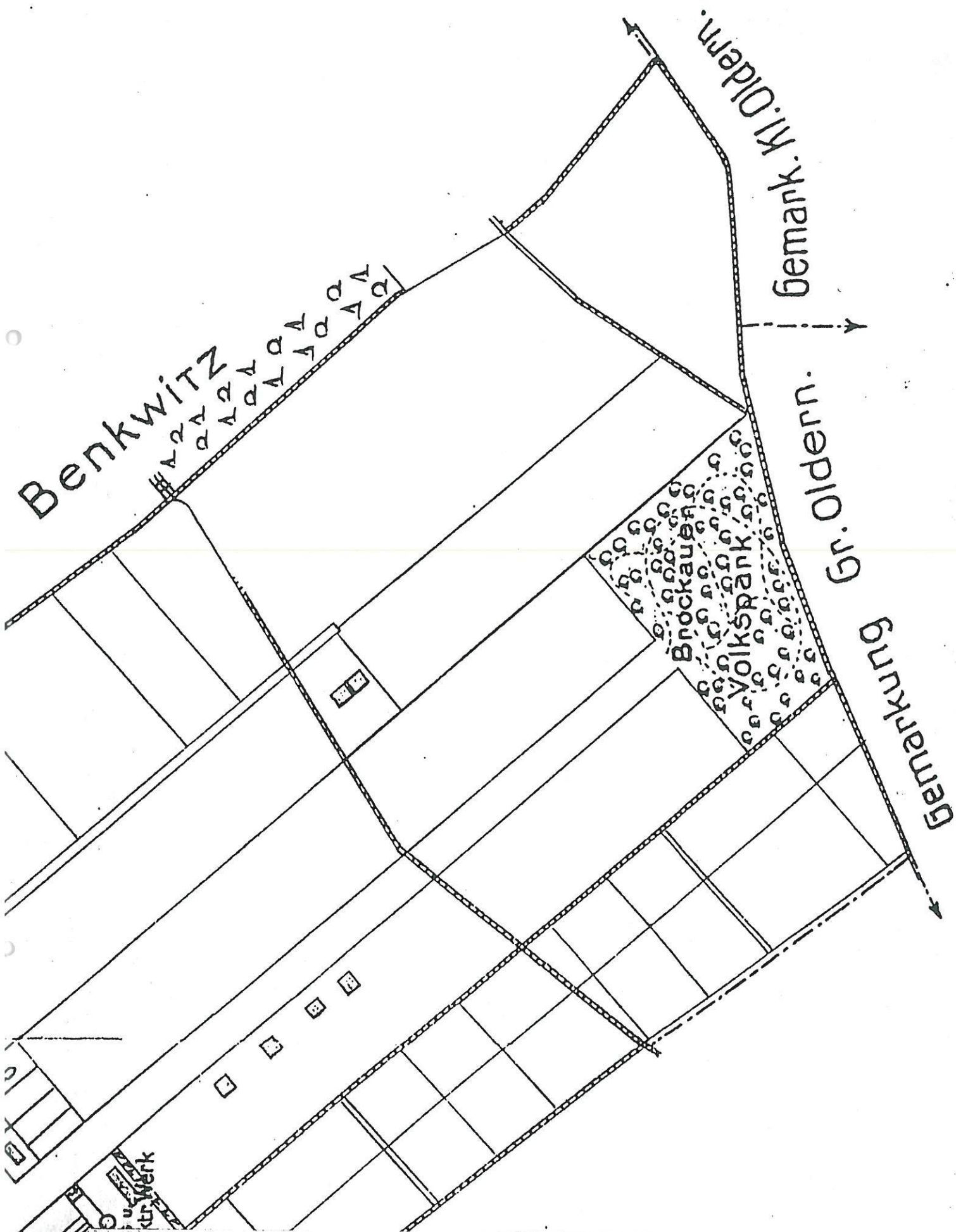
Kreis Breslau.

Gezeichnet nach dem
Bebauungsplan
von Meltzer und Krenz.

Phönix-Verlag Siemina, Kattowitz u. Breslau.

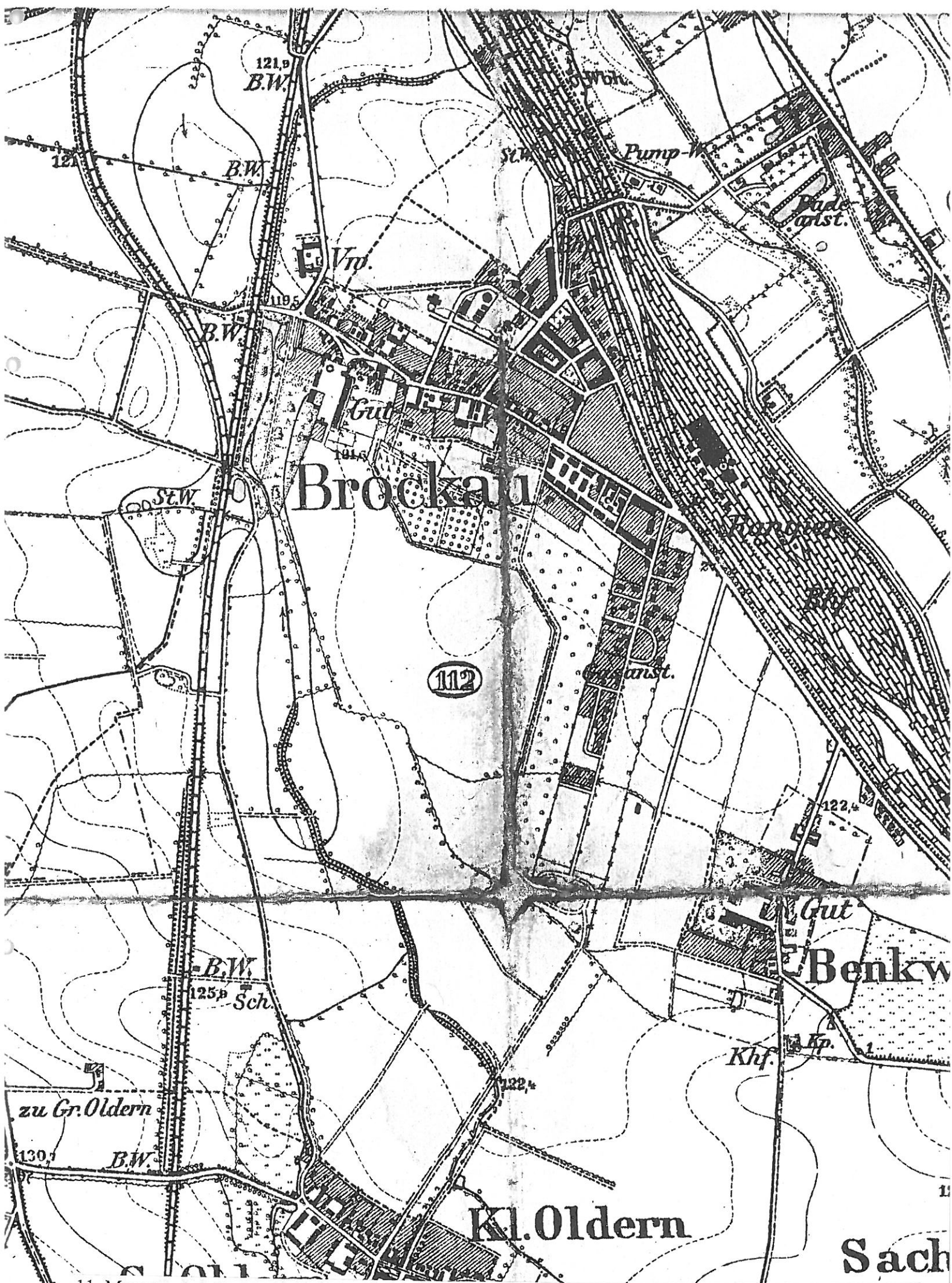
- Plan von Brockau. Kreis Breslau.
Plan zabudowy Brochowa.
1912, autorzy: Meltzer, Krenz, 1:10 000, reprodukcja /w./ Fick, Brockau und Umgebung.
Ein Führer für Fremde und Einheimische, Kattowitz - Breslau - Berlin - Leipzig 1912, s.
16/17.

10. Plan von Brockau. Kreis Breslau.

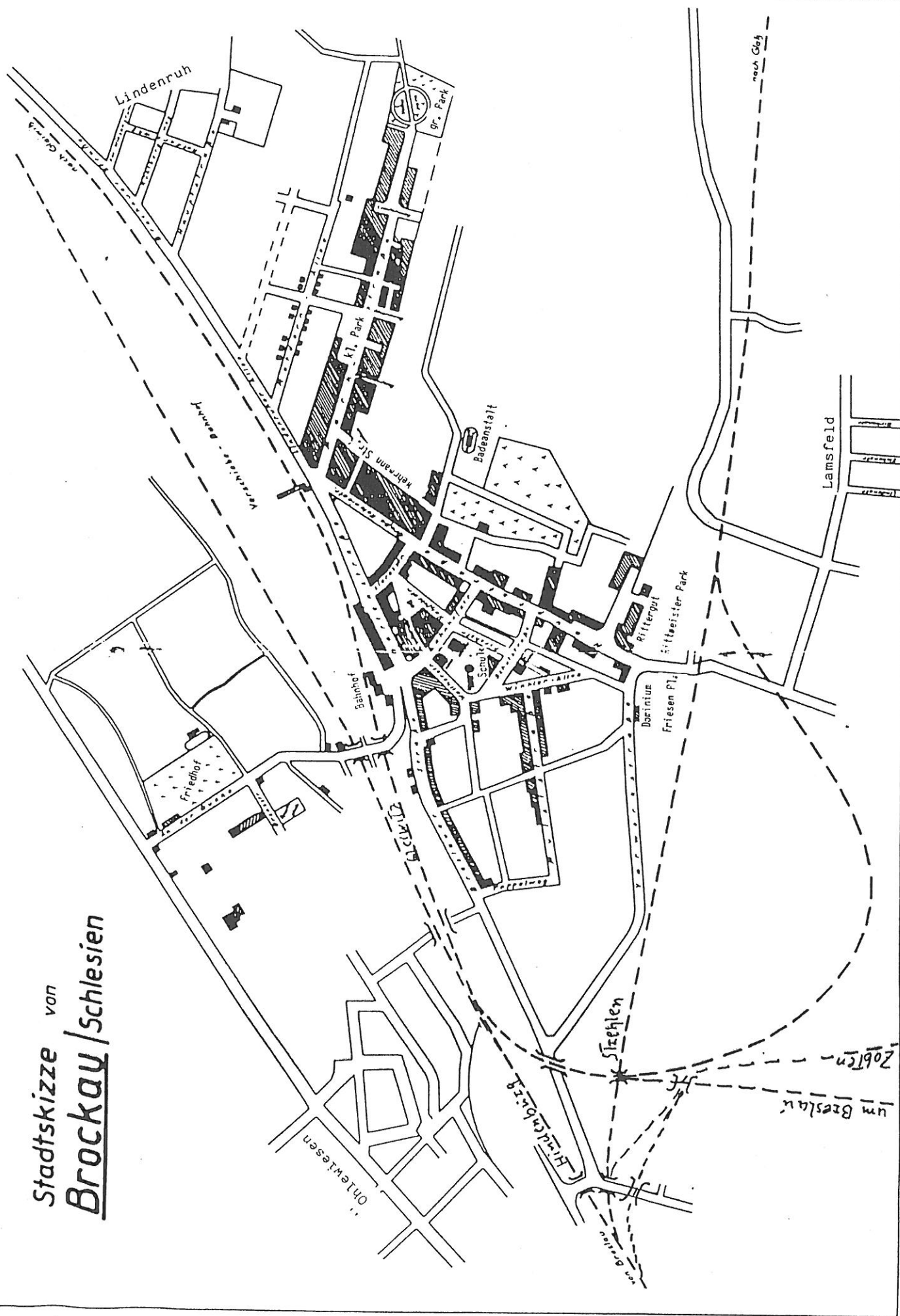
Plan zabudowy Brochowa, powiększenie Parku Bieńkowskiego

1912, autorzy: Meltzer, Krenz, 1: 10 000, reprodukcja /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 16/17.

11. Mapa topograficzna okolic Brochowa
1921, 1: 25 000, OZK BUWr., syg. 2892.

Stadtskizze von Brockau/Schlesien

12. Stadtskizze von Brockau / Schlesien.

Ok. 1945, 1: 000, reprodukcja /w/ Ellinor Teske, Brockau – die Eisenbahnerstadt, (b.m.)
1985, s. 6/7.

13. Brockau.

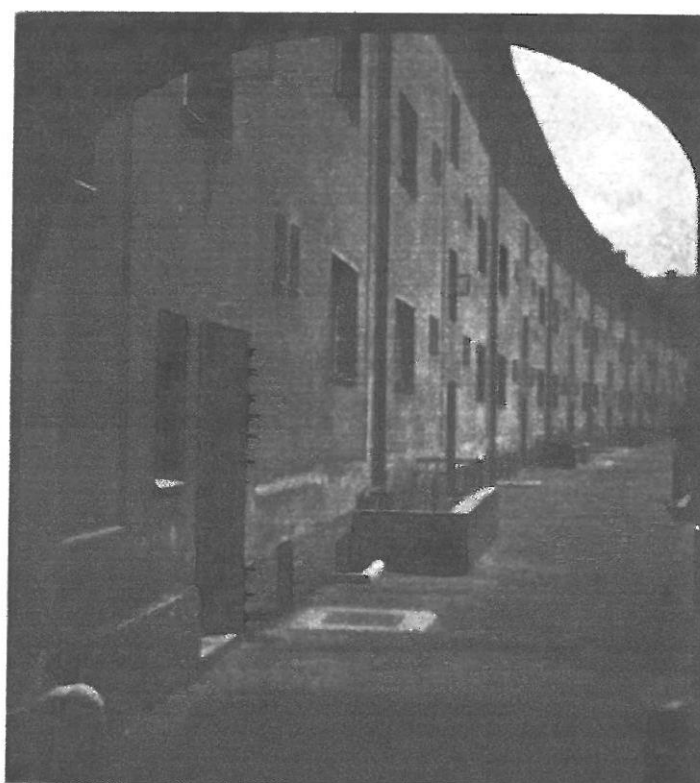
Pałac w Brochowie.

Th. Hartmann, litografia barwna, wg fot. Th. Hennicke, /w:/ *Die ländlichen Wohnsitze, Schlösser und Residenzen der Ritterschaftlichen Grundbesitzer...*, (hrsg. A.Duncker), Berlin 1864 – 65, Bd. 7, nr 378.

14. Gesamt-Ansicht von Brockau.
Widok ogólny na Brochów, od zachodu.

Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. przedtyt.

15. Fragment osiedla kolejowego.
Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 83.

16. Neu-Brockau (Parkstraße).

Główna ulica osiedla willowego, obecna ul. Koreańska.

Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 18.

17. Alt-Brockau (Hauptstraße).

Główna ulica dawnej wsi Brochów, obecnie ul. Centralna.

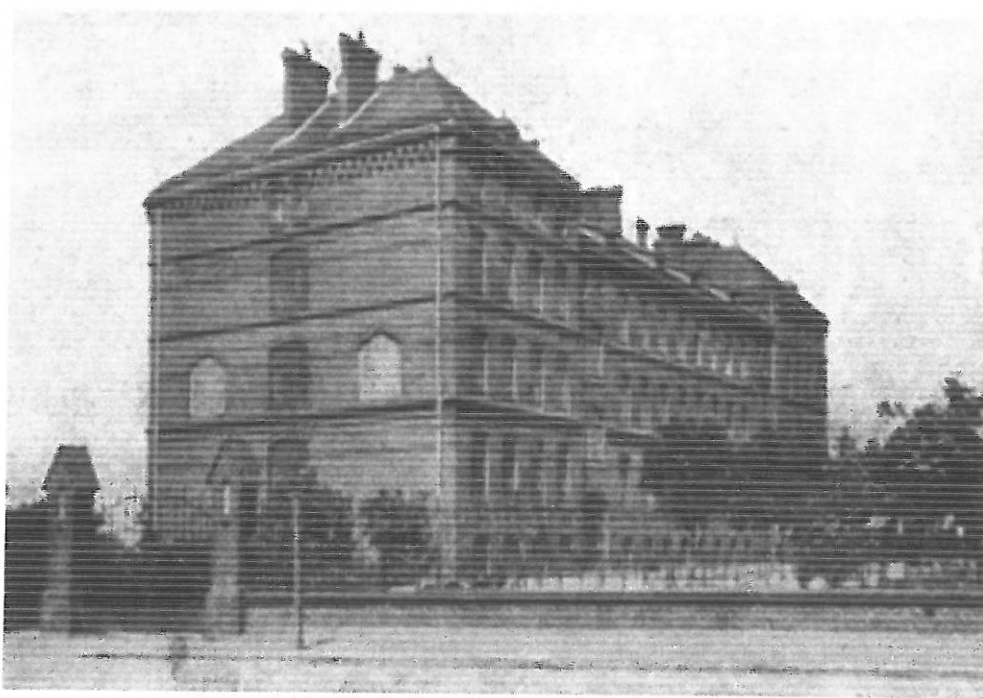
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 13.

18. Rathaus.

Ratusz.

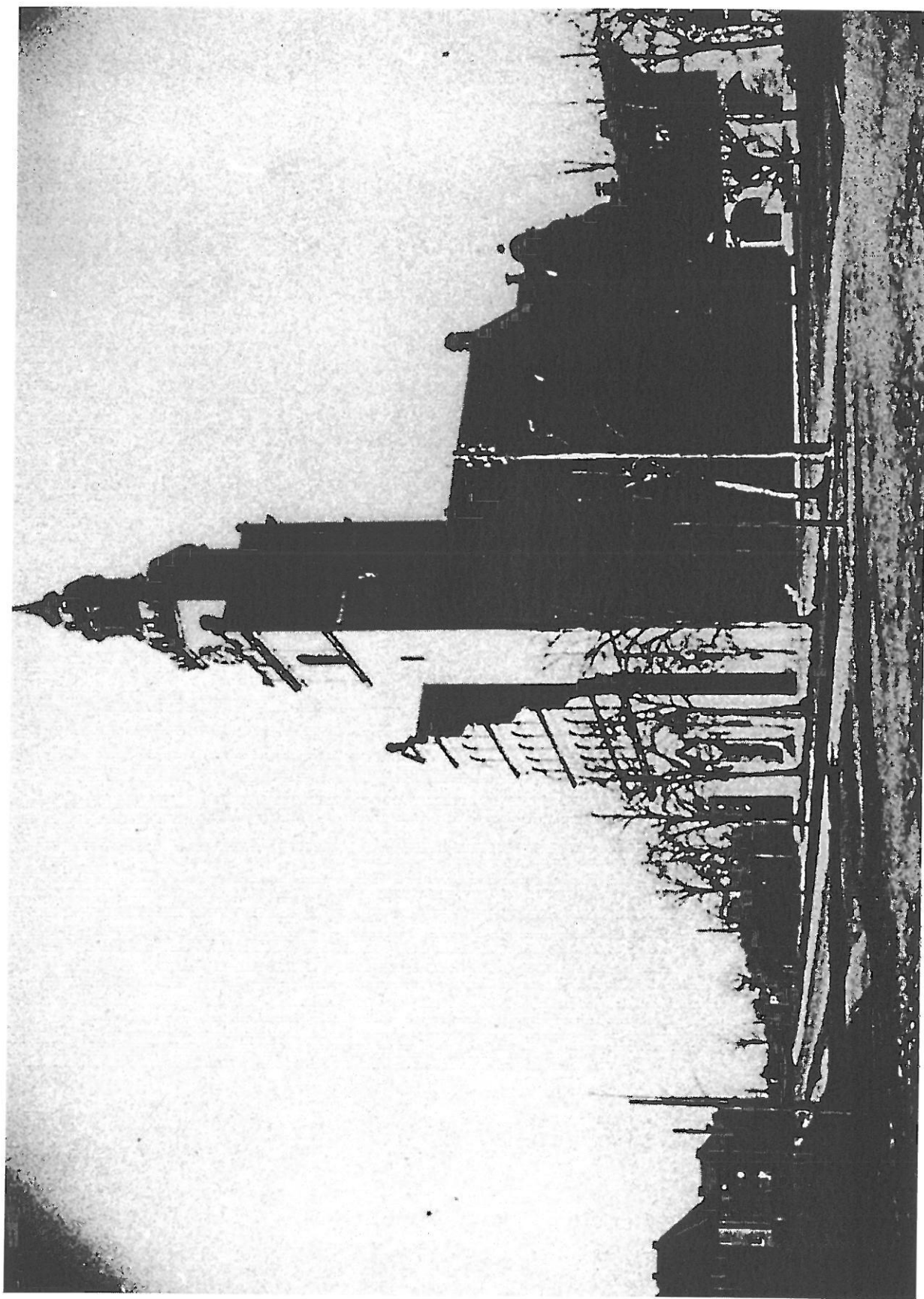
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 26.

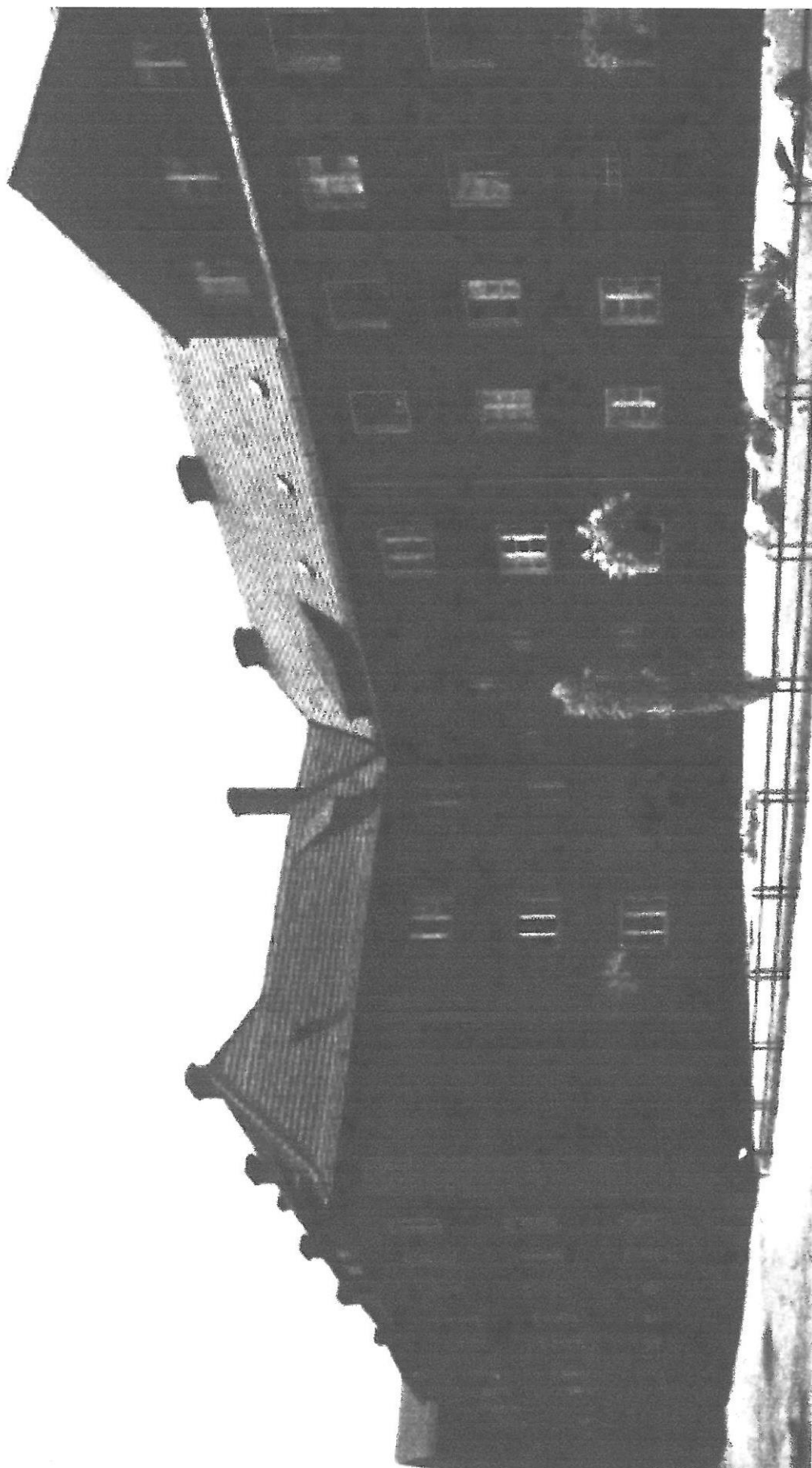
19. Gemeinde-Volksschulen.

Dawna Szkoła Ludowa.

Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 22.

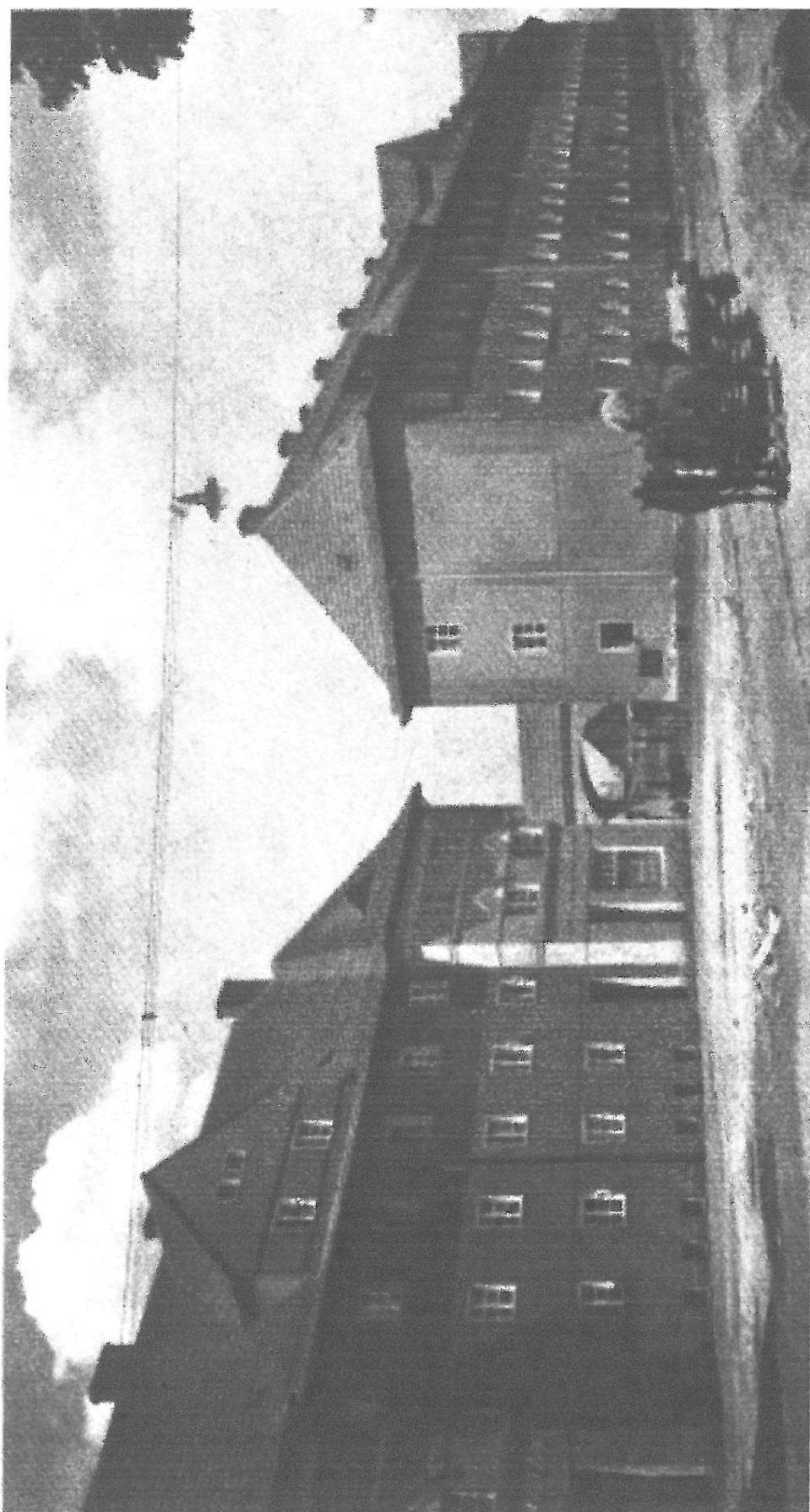

20. Evangelische Kirche zum heiligen Geist.
Kościół ewangelicki pod wezwaniem Świętego Ducha.
Reprodukcja fot. /w:/ Fiek, *Brockau und Umgebung. Ein Führer für Fremde und Einheimische*, Kattowitz – Breslau – Berlin – Leipzig 1912, s. 30.

22. Fragment osiedla kolejowego.

Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 85.

23. Fragment osiedla kolejowego.

Reprodukcja fot. /w:/ *Siedlung und Stadtplanung in Schlesien*, Heft 2: *Ober- und Niederschlesien*, Breslau (1926), il. 86.

24. Blick auf den Parkplatz.

Park gminny przy osiedlu willowym.

Reprodukcja fot. /w:/ „Heimat! Beitage des *Breslauer Kreisblattes*, Jg. 4, 1936, Nr 2, s. 5.

25. Eingang in die Pulststraße.

Obecna ul. Leonarda da Vinci.

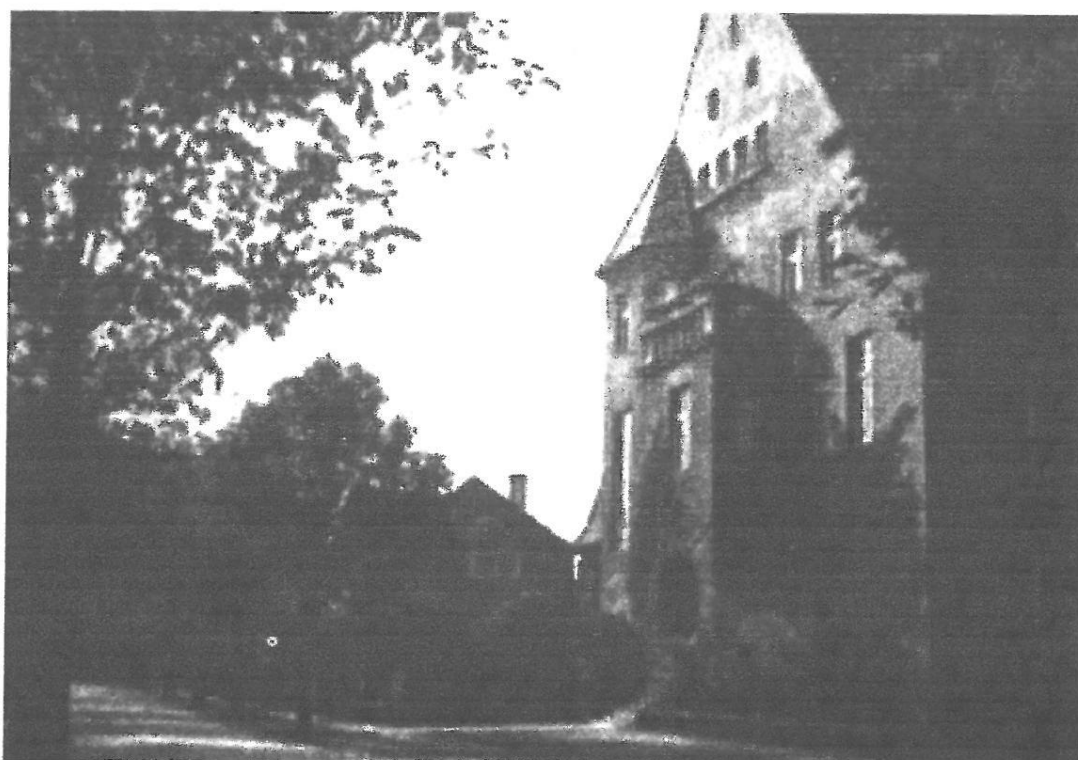
Reprodukcja fot. /w:/ „Heimat! Beitage des *Breslauer Kreisblattes*, Jg. 4, 1936, Nr 2, s. 3.

26. Der Volkspark in Brockau.

Park gminny przy osiedlu willowym.

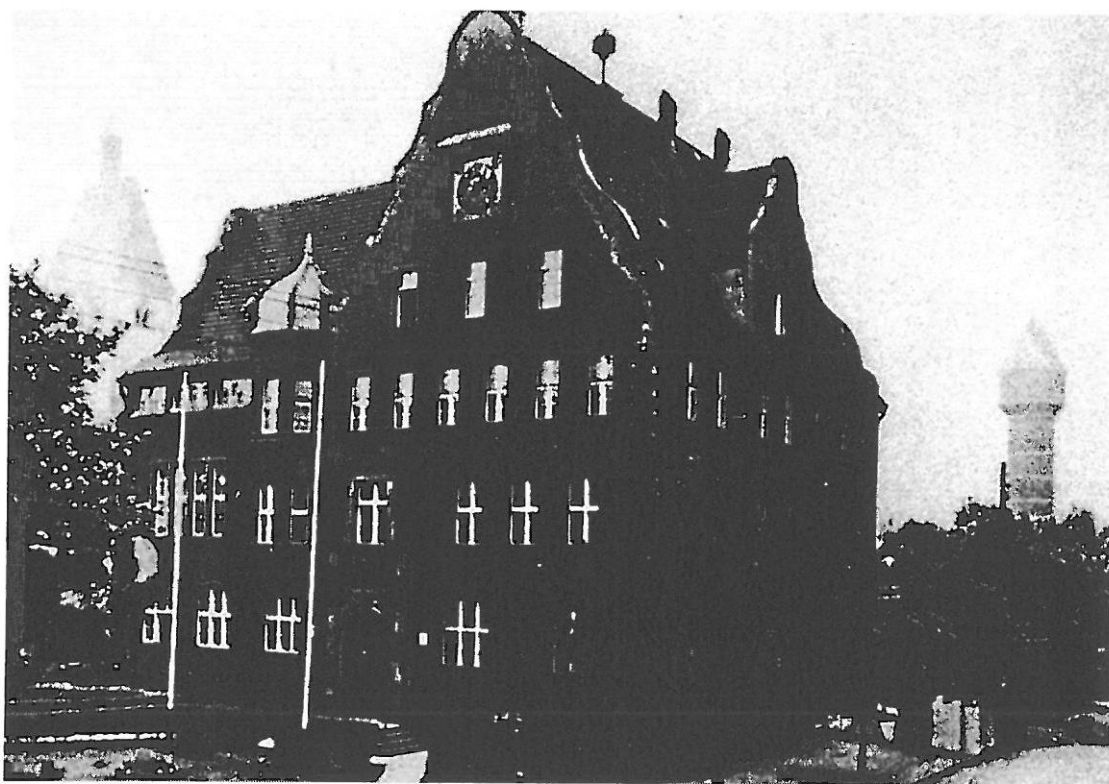
Fot. Grieger, reprodukcja /w:/ „Heimatkalender Breslau Land”, 1939, s. 69.

27. Mittelschule in Brockau.

Dawna Szkoła Średnia przy obecnej ul. 3 Maja i Koreańskiej.

Fot. Grieger, reprodukcja /w:/ „Heimatkalender Breslau Land”, 1939, s. 69.

28. Rathaus – noch ohne Ahnbau.

Ratusz ze skwerem przed elewacją frontową, w głębi wieża wodna.

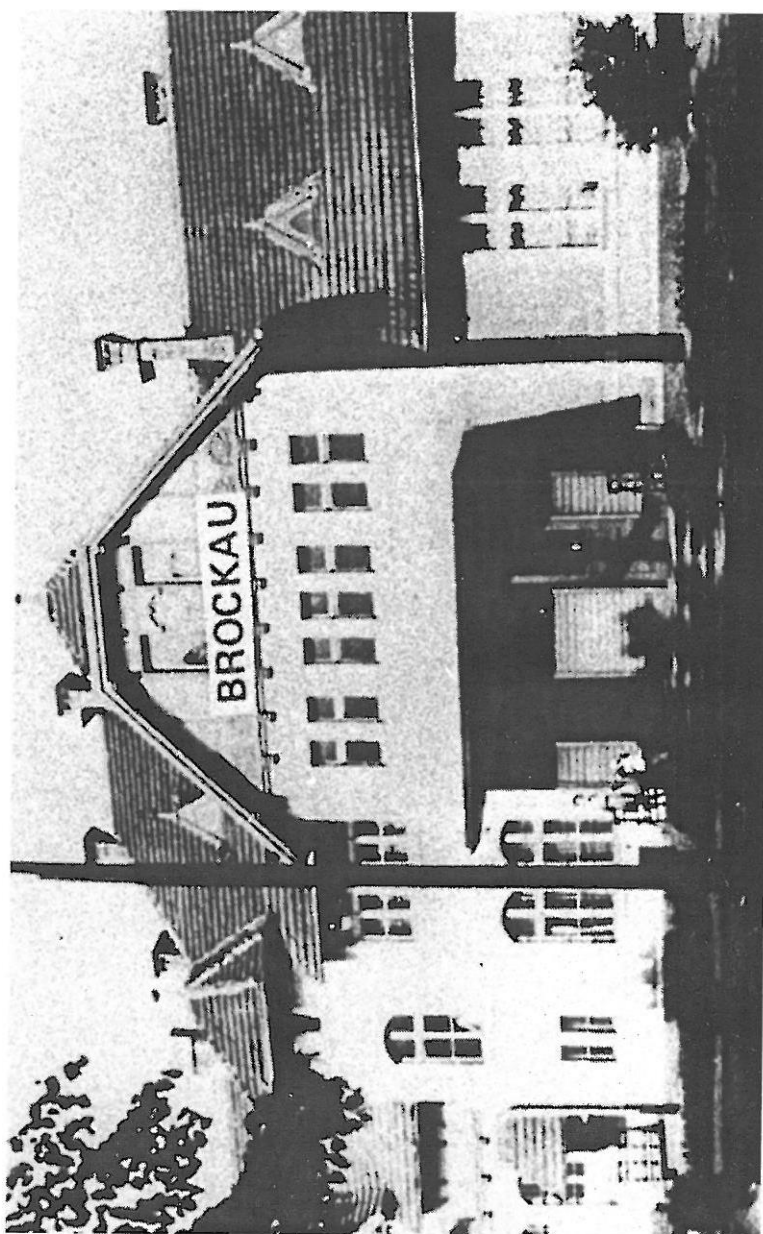
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 3.

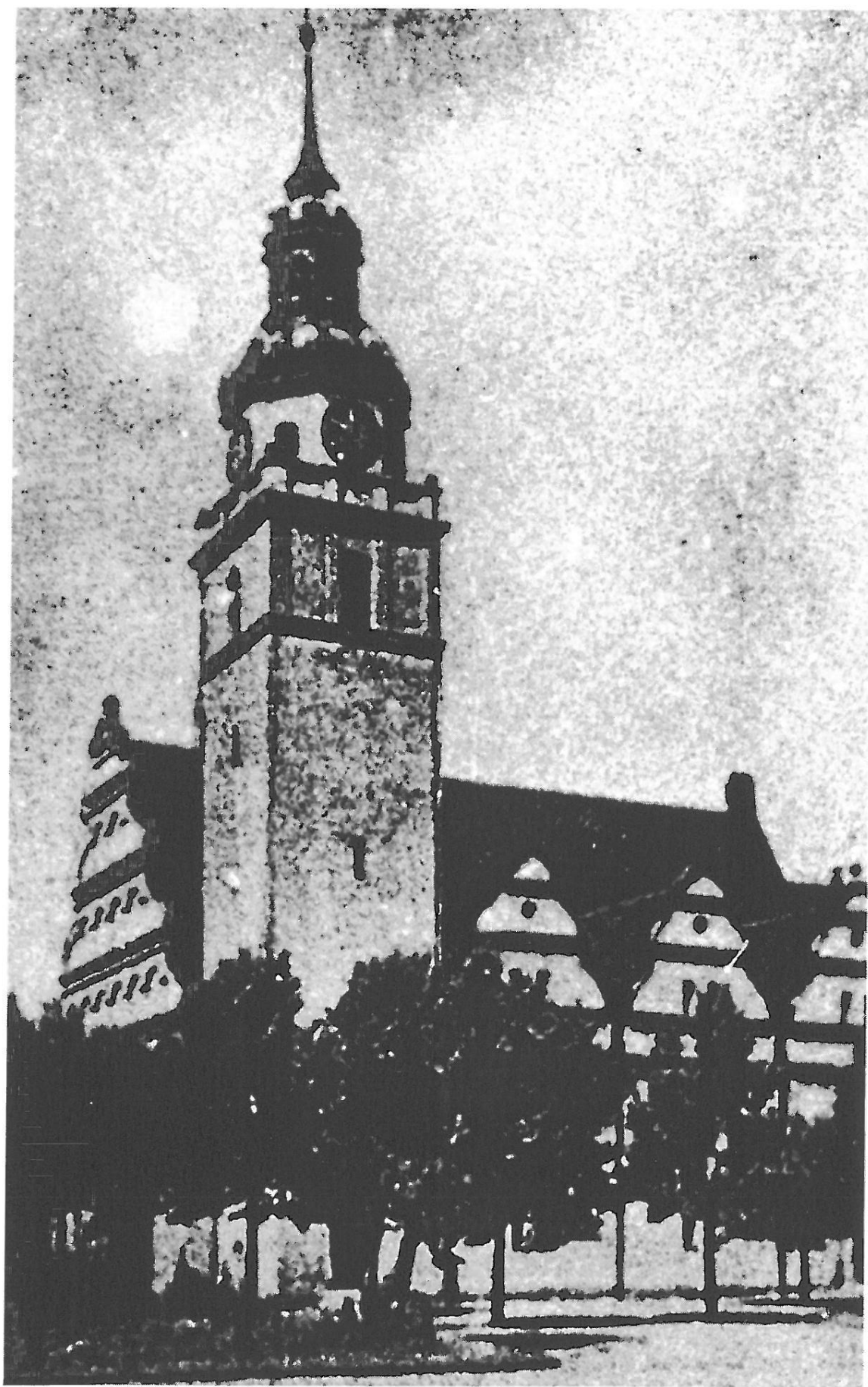
29. Rathaus – mit Anbau.

Ratusz ze skwerem przed elewacją frontową.

Reprodukcja poczt. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 3.

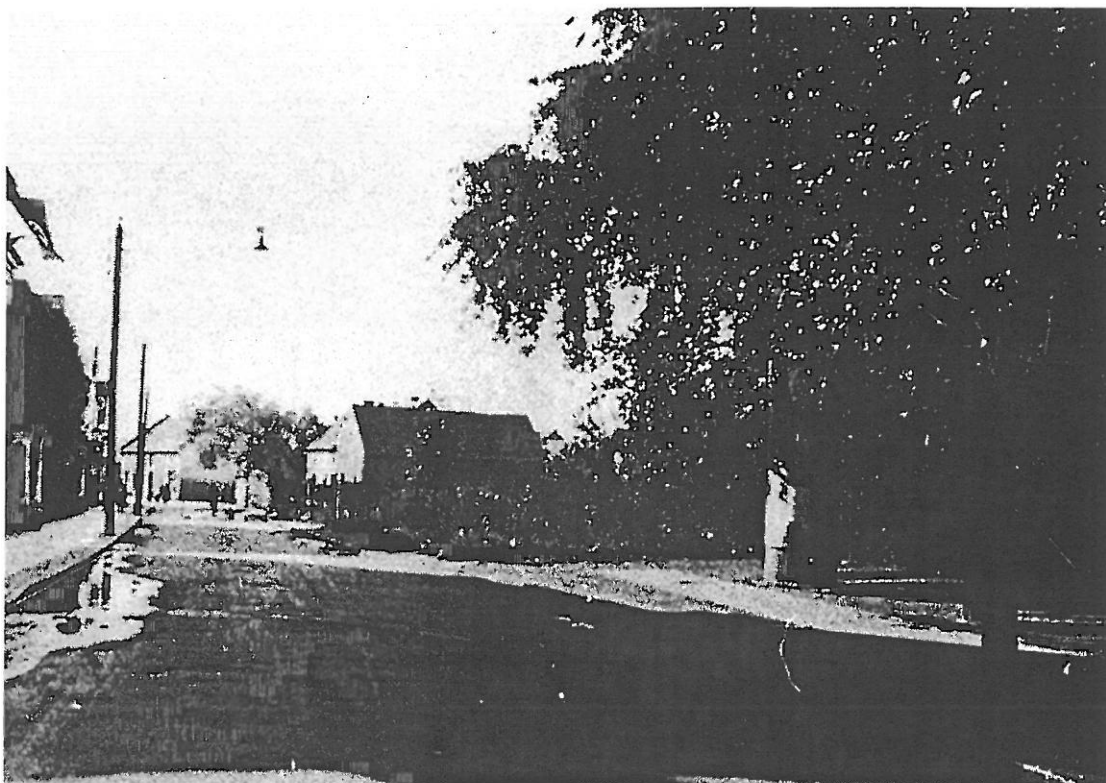
30. Bahnhof.
Dworzec kolejowy.
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 4.

31. Evangelische Kirche.

Ewangelicki kościół pod wezwaniem Świętego Ducha.

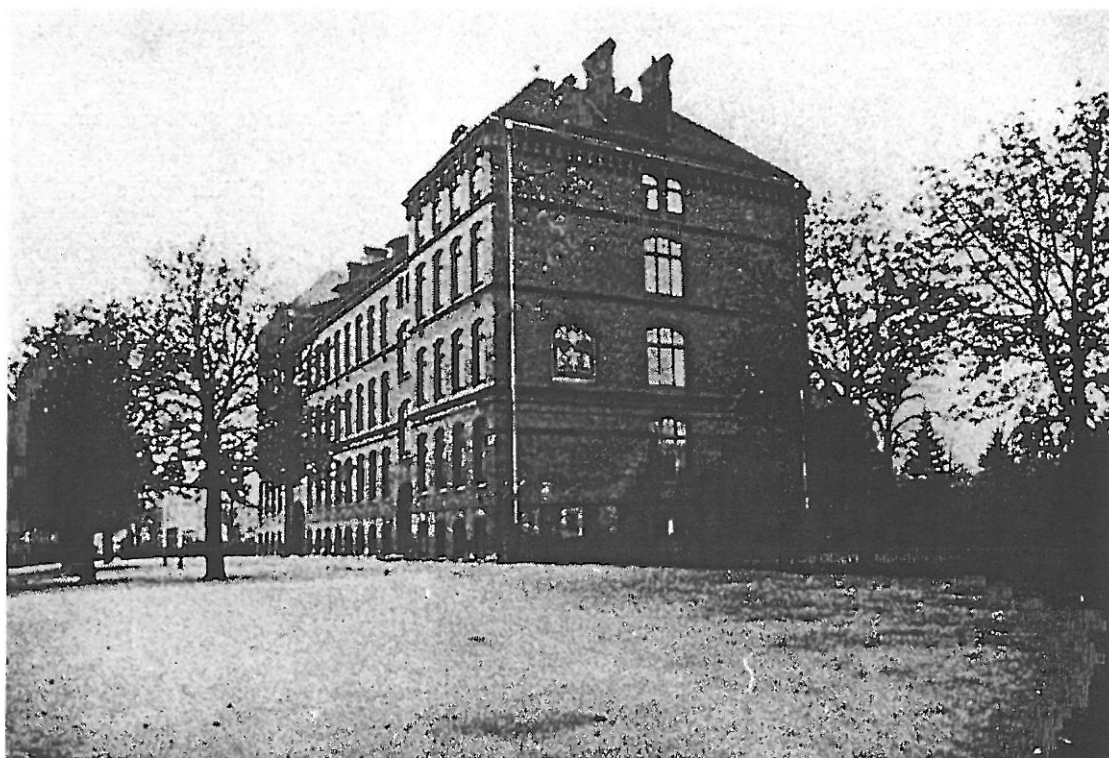
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 5.

32. Bahnhofstraße in Richtung Hauptstraße.

Ul. Semaforowa, widok w kierunku ul. Centralnej.

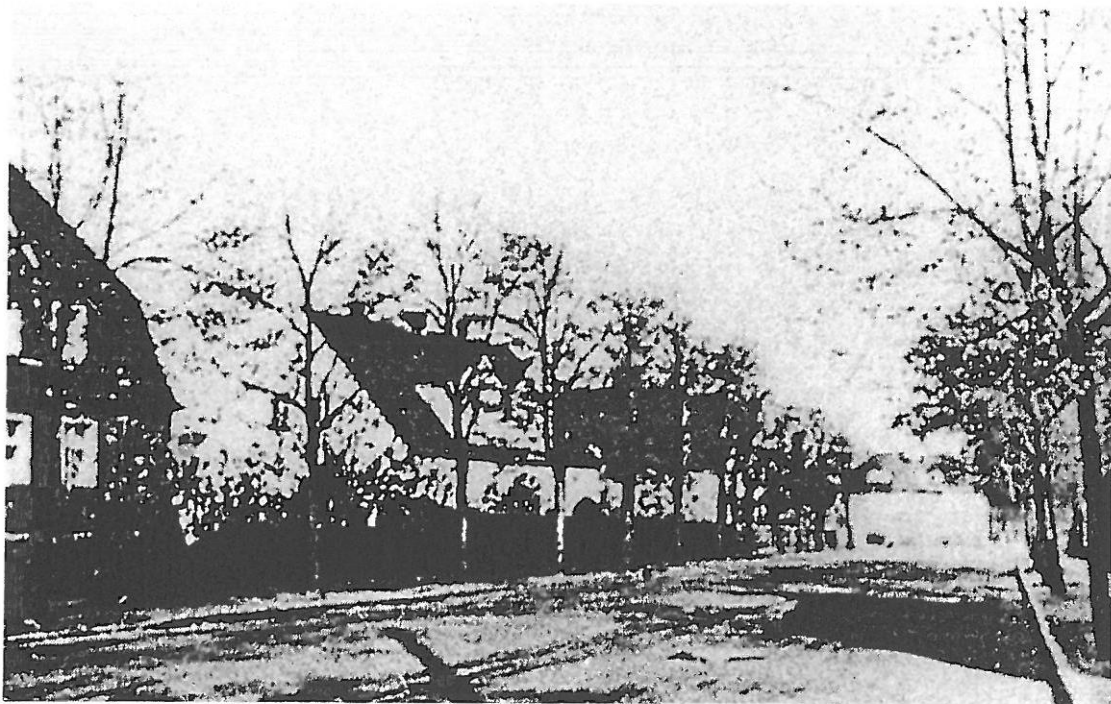
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.

33. Volksschule.

Budynek Szkoły Ludowej, widok od , w kierunku wieży wodnej.

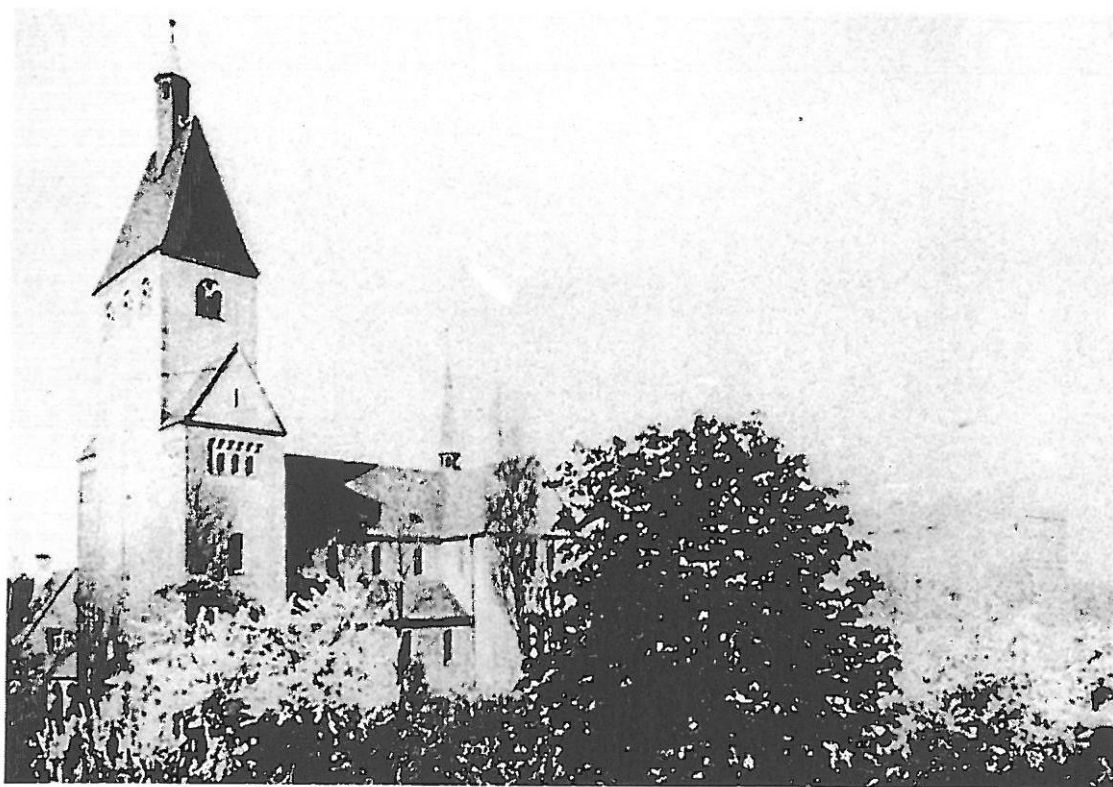
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.

34. Kirchstraße.

Ul. Biegła.

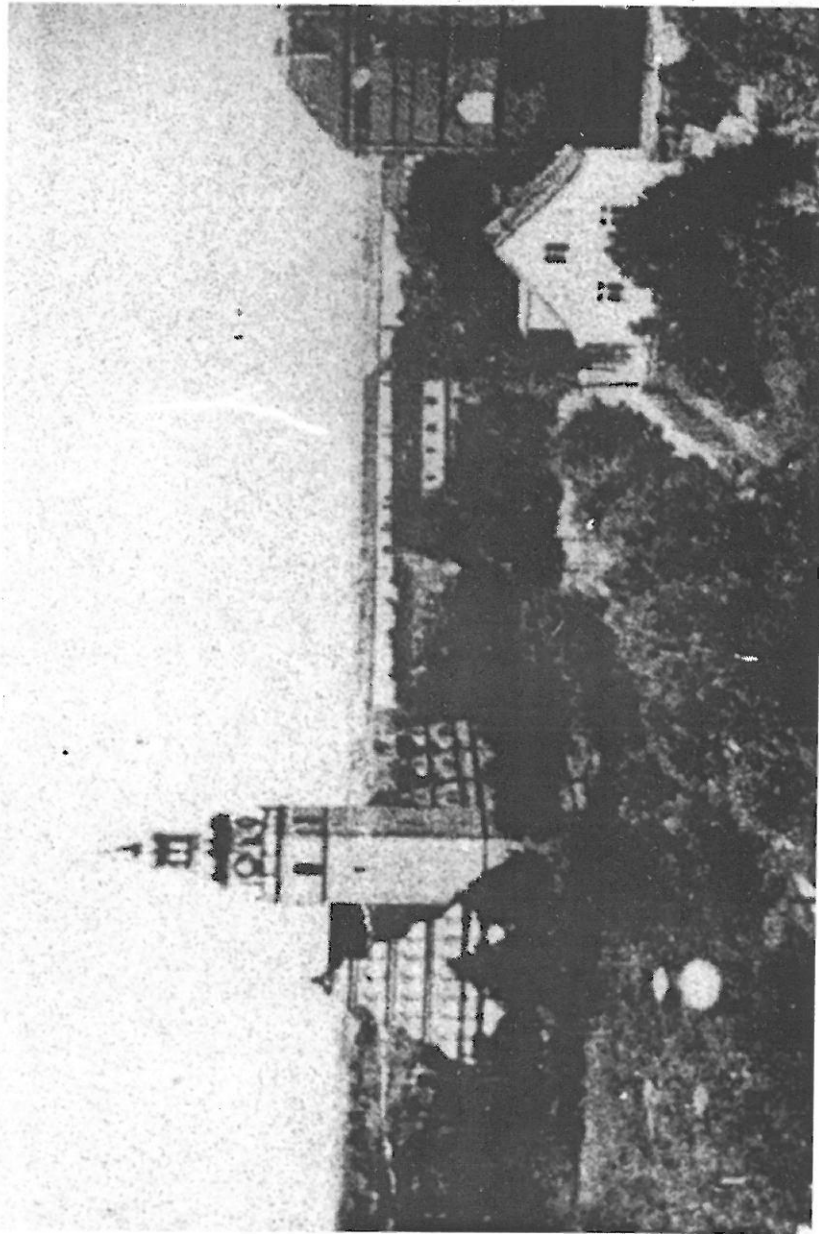
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.

35. Katholische Kirche.

Katolicki kościół pod wezwaniem Świętego Jerzego.

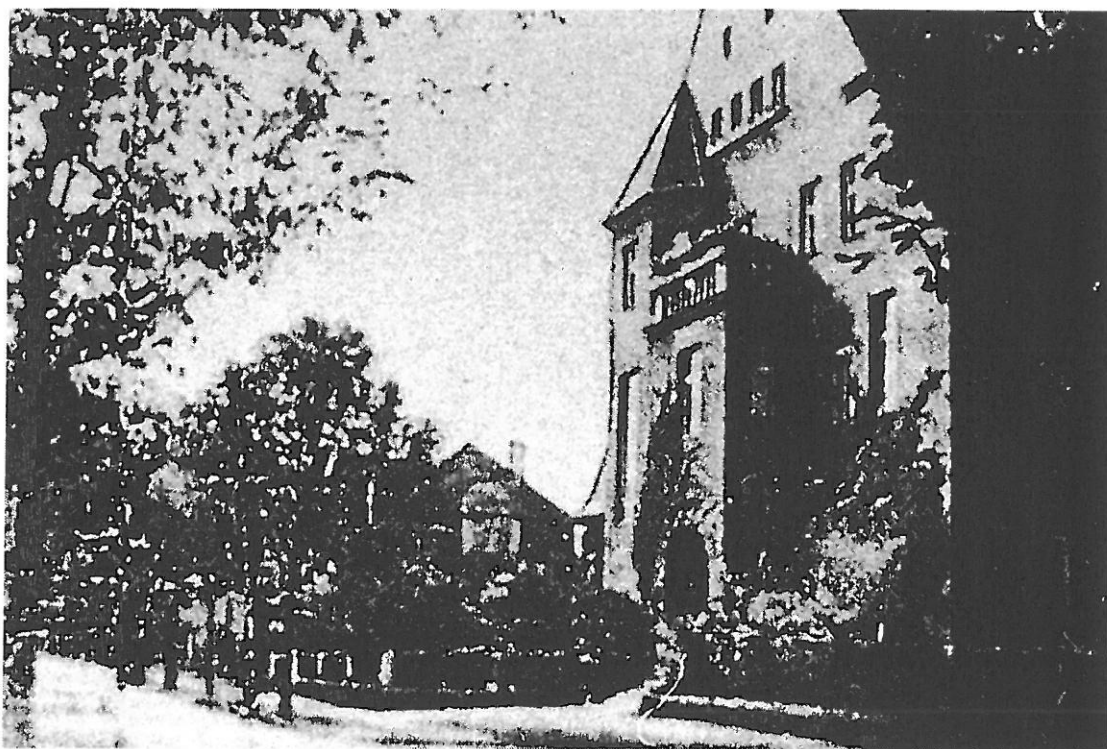
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 5.

36. Evangelische Kirche und Schule.

Dwa widoki na kościół ewangelicki wraz z otoczeniem.

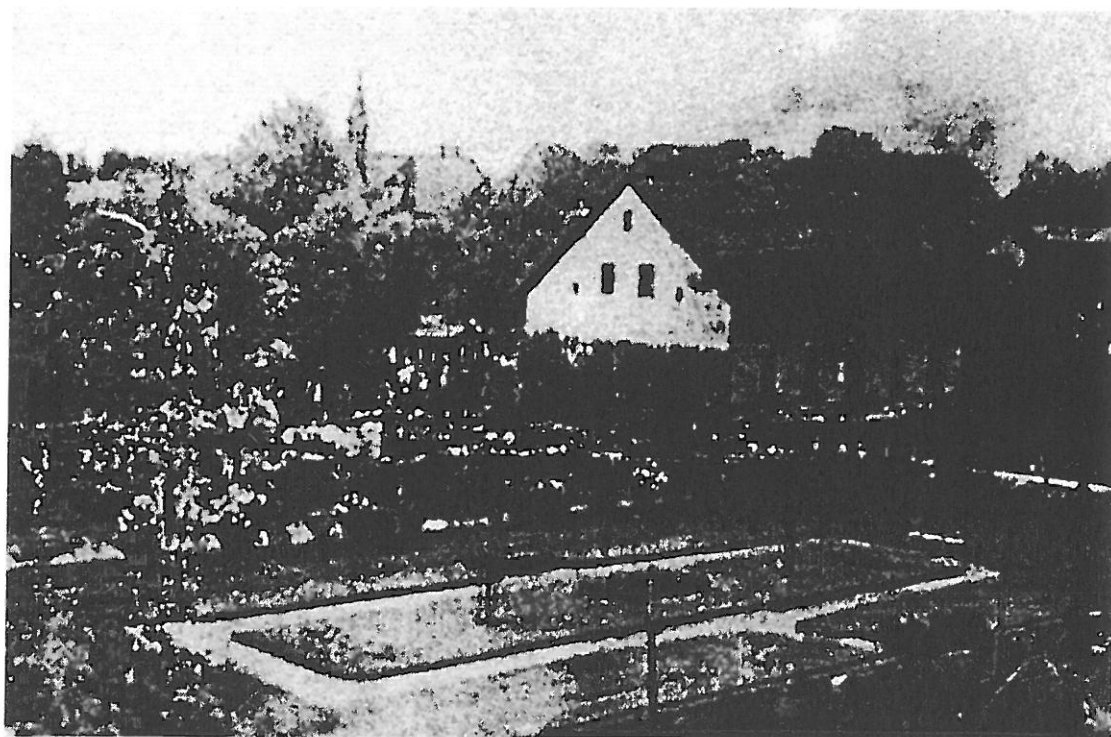
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 7.

37. Mittelschule.

Budynek Szkoły Średniej, widok od ul. Koreańskiej.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.

38. Spielschule in der Hauptstraße.

Zabudowania i plac przy ul. Centralnej.

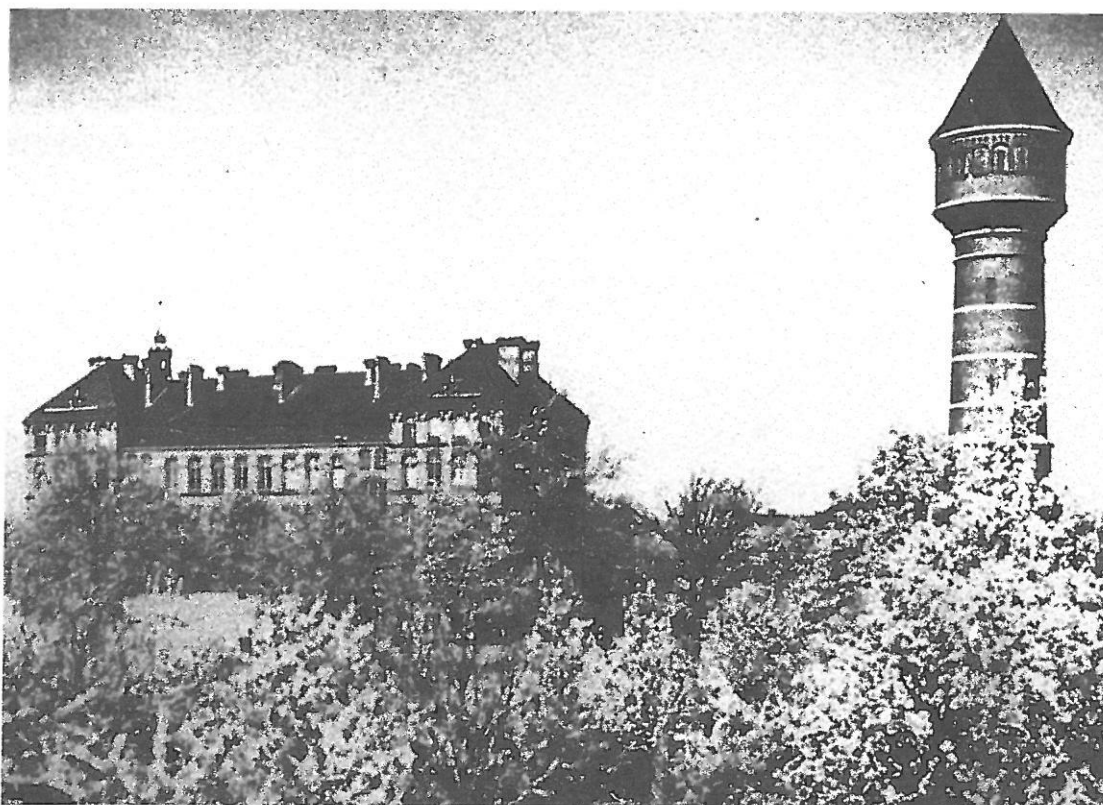
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 8.

39. Volksschule (Straßenseite).

Budynek Szkoły Ludowej, widok od , w kierunku wieży wodnej.

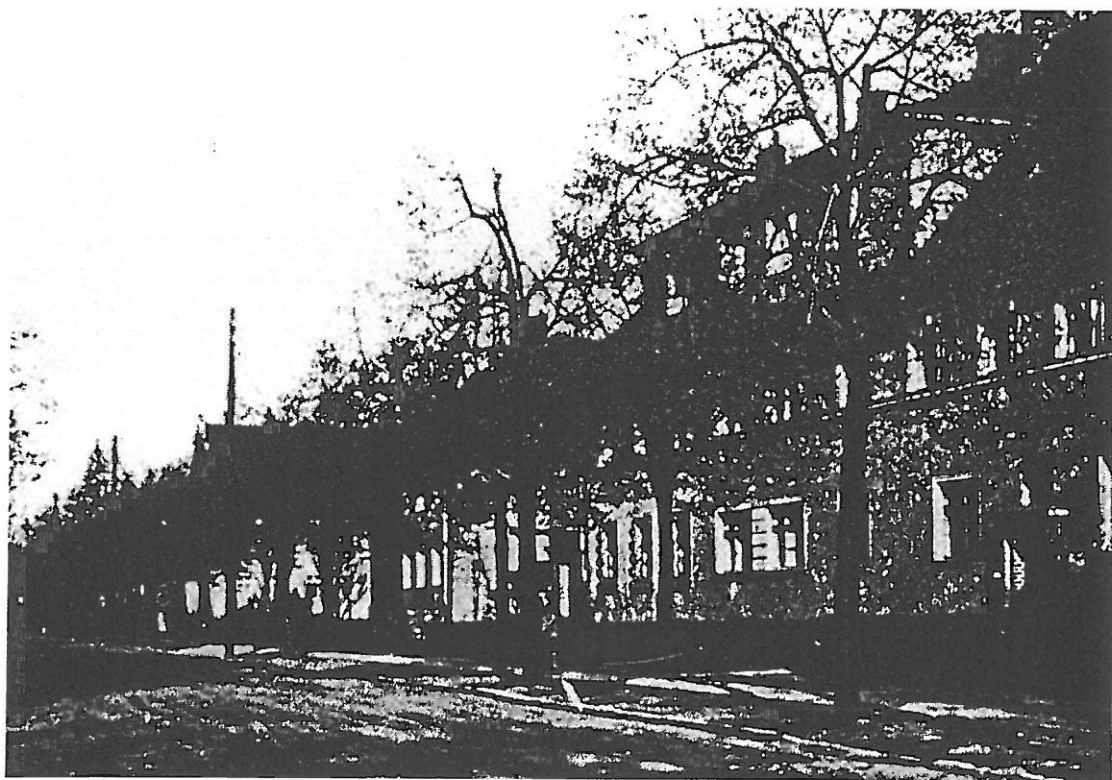
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 9.

40. Schulhofseite.

Budynek Szkoły Ludowej, widok poprzez podwórze. Z prawej wieża wodna.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 9.

41. Winkler-Allee mit Post.

Ul. Warszawska, budynek urzędu poczty.

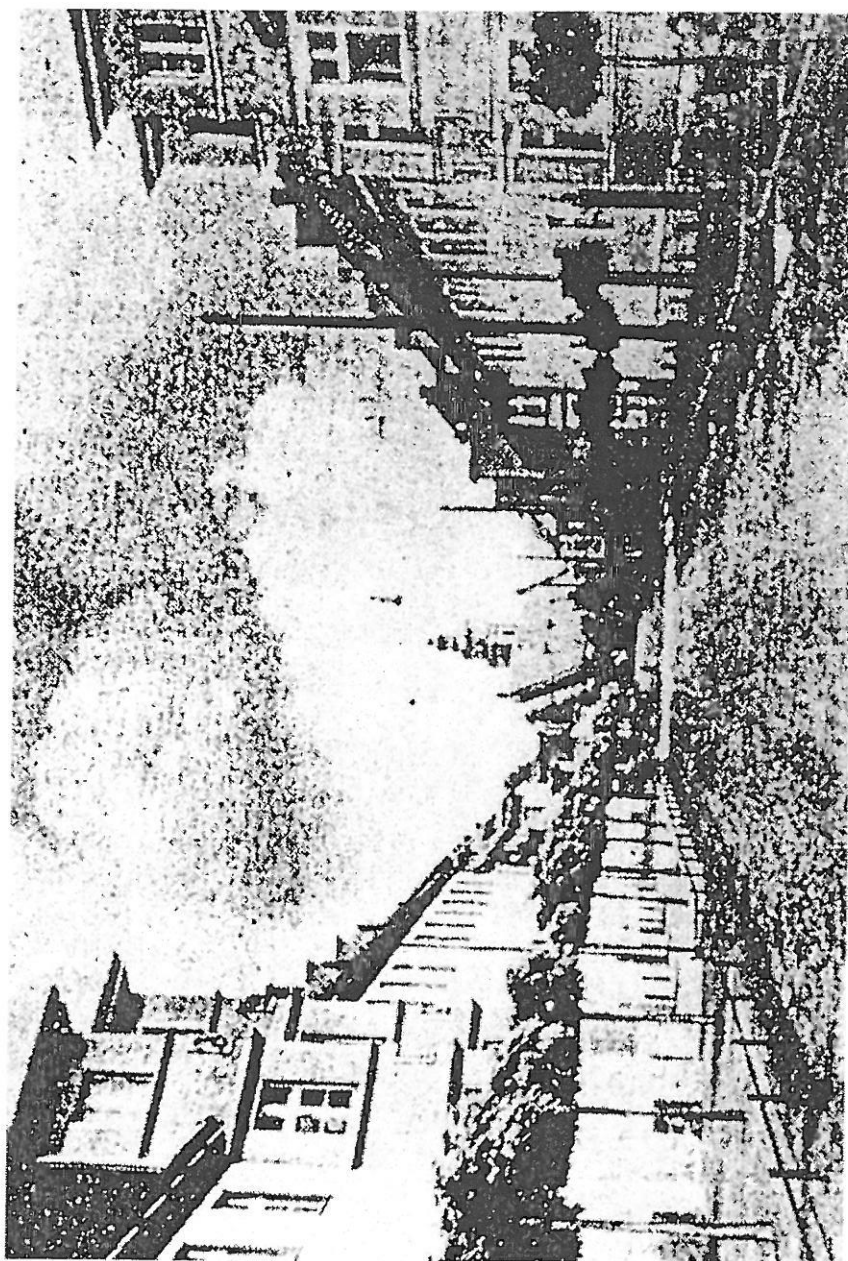
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 11.

42. Blick auf die Pulststraße mit Kleingarten.

Ogródki działkowe przy ul. Leonarda da Vinci.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 11.

43. Pulststraße.

Ul. Leonarda da Vinci.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 12.

44. Bahnhofstraße / rechte Ecke „Maywald“.

Ul. Semaforowa.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 13.

45. Walterstraße (Fischgeschäft) – Einfahrt zur Feuerwehr.

Ul. Japońska.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 15.

46. Gartenstraße.

Widok wzdłuż ul. Mościckiego, odcinek między ul. Birmańską a Semaforową.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 18.

47. Bahnhofstraße / Breslauer Straße.

Skrzyżowanie ulicy Mościckiego i Semaforowej.

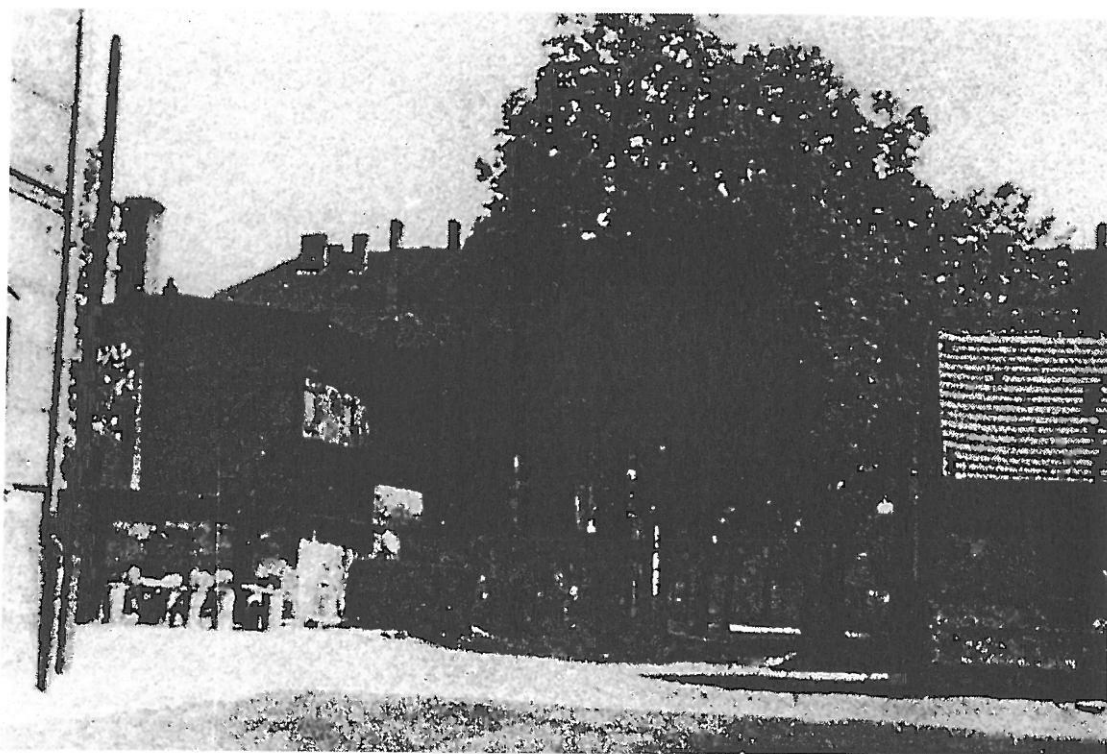
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 18.

48. Große Koloniestraße.

Widok wzdłuż ul. Chińskiej.

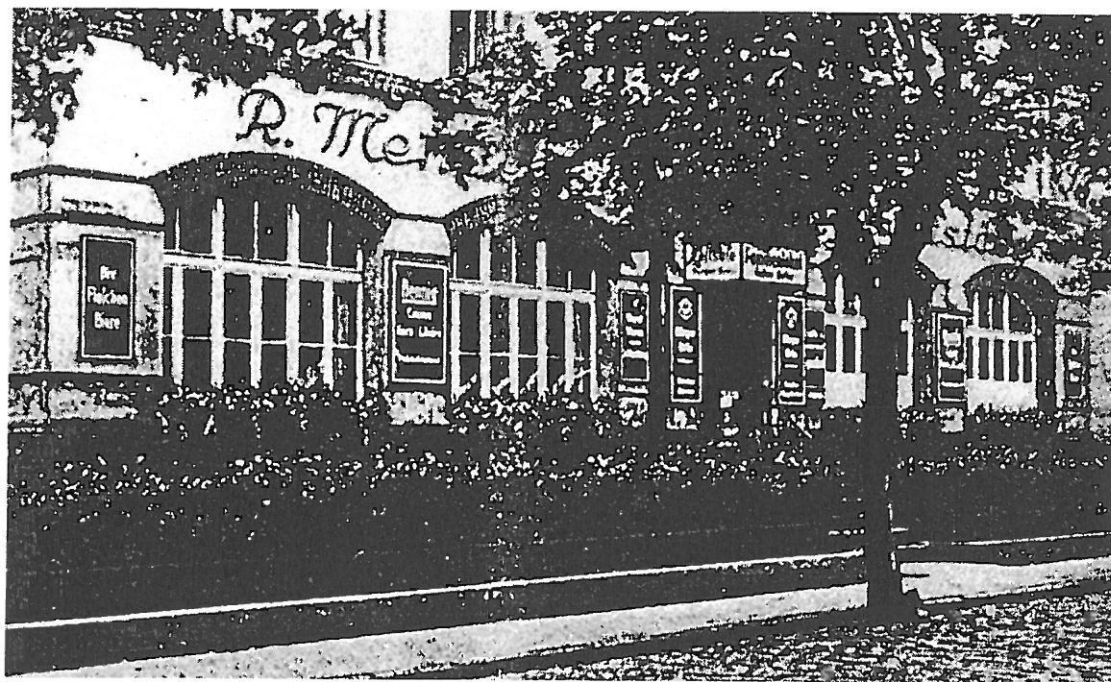
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 19.

49. Lindengasse.

Widok zabudowy przy ul.

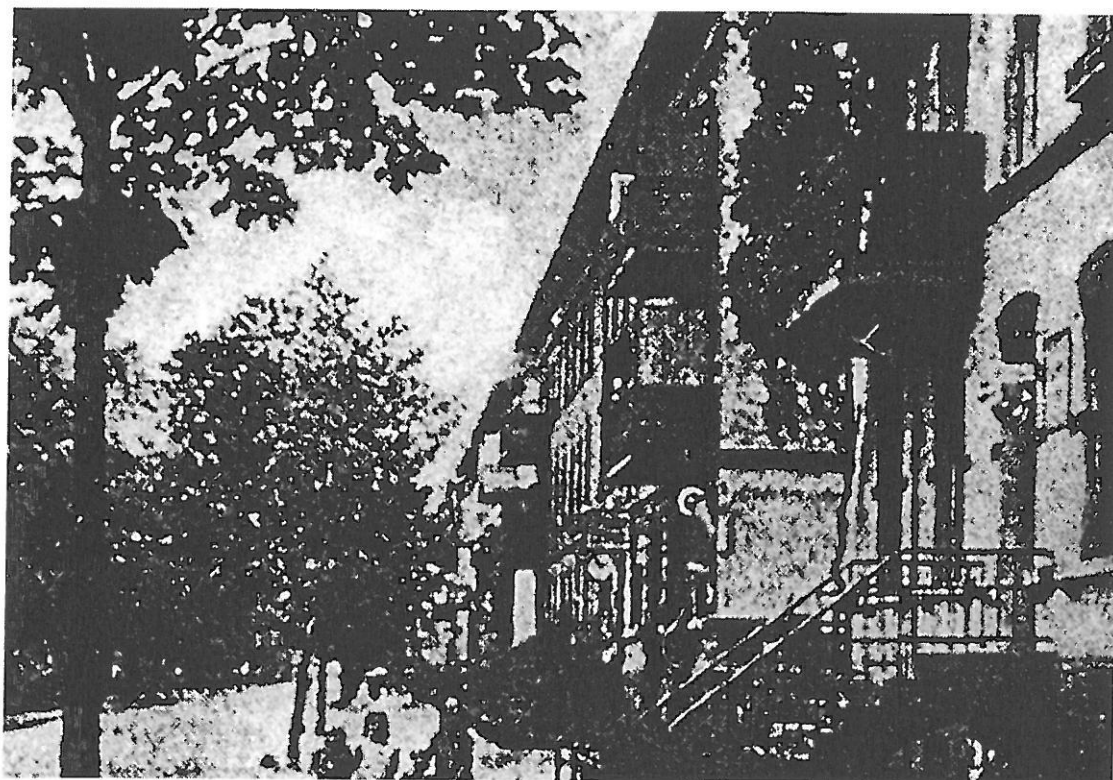
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 19.

50. Mendes Ballhaus in der Großen Koloniestraße 4.

Ul. Chińska 4, restauracja Mendego.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 21.

51. Koloniestraße – noch mit Baumbestand an der Häuserseite.

Ul. Chińska, przedogródki.

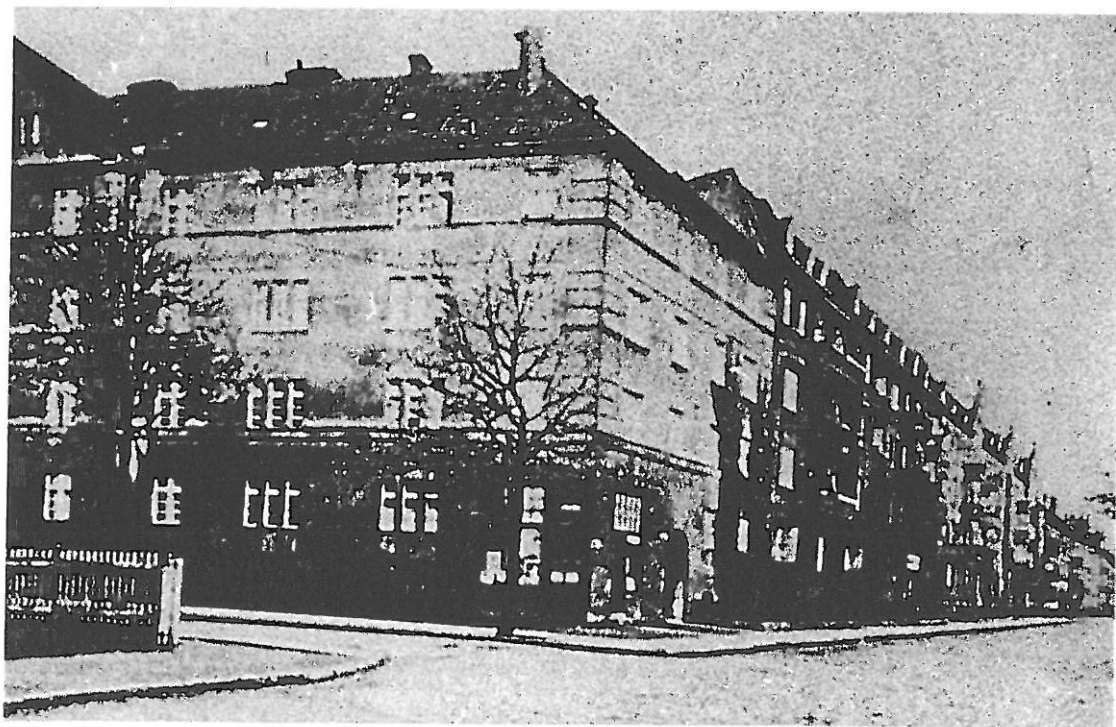
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 20.

52. Koloniestraße / Ecke Parkstraße (Rückansicht).

Skrzyżowanie ulicy Chińskiej i Koreańskiej, widok od podwórza.

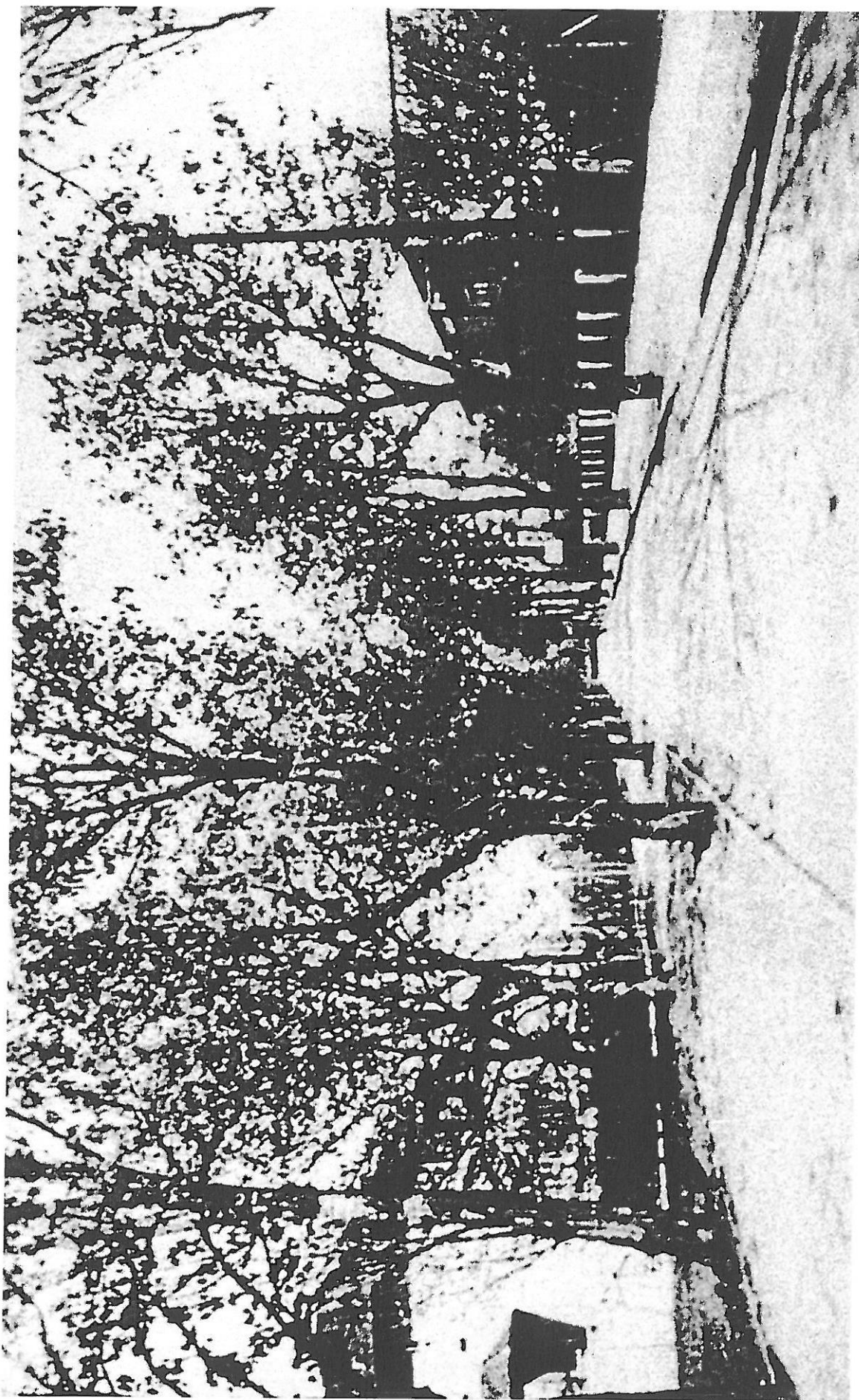
Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 22.

53. Koloniestraße / Ecke Parkstraße (Vorderansicht).

Skrzyżowanie ulicy Chińskiej i Koreańskiej.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 22.

54. Parkstraße.

Widok wzdłuż obecnej ul. Koreańskiej.

Reprodukcja fot. /w:/ Ellinor Teske, *Brockau – die Eisenbahnerstadt*, (b.m.) 1985, s. 23.